

א וּמְלִיל יי עִם מִשָּׁה
 לְמִימְד: ב דָּא תְּהִי
 אֲנִיָּתָא דְּסִנְיָא בְּיוֹמָא
 דְּדִכְוִתִּיה וְיִתִּיתִי לְוֹת
 פְּהִנָּא: ג וַיִּפּוֹק פְּהִנָּא
 לְמִצְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיַּחֲזִי
 פְּהִנָּא וְהָא אֲתָסִי מִכְּתֵשׁ
 סְנִירוֹתָא מִן סְנִיָּא:
 ד וַיִּפְקִיד פְּהִנָּא וַיִּסַּב
 לְמַדְפֵי תְּרִתִּין צְפָרִין חִיִּין
 דְּכִנּוּ וַאֲעָא דְּאֲרִזָּא וַצְבַּע

יד א וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 ב זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמִּצְרָע
 בְּיוֹם טְהֻרָתוֹ וְהוֹבֵא אֶרְבֵּהֶן:
 ג וַיֵּצֵא הִבֵּהֶן אֶרֶץ־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
 וַרְאֵה הִבֵּהֶן וְהֵנָּה נִרְפָּא נִגְעֵי־
 הַצְרָעַת מִן־הַצְרוּעַ: ד וַצֹּה הִבֵּהֶן
 וּלְקַח לַמַּטְהָר שְׁתֵּי־צִפְרִים חַיִּים

רש"י

(3) זאת תהיה תורת. מלמד שאין
 מטהרין אותו כלילה א: (ג) אל
 מחוץ למחנה. חוץ לשלשה מחנות שנשתלח
 שם צימי חלוטיו: (ד) חיות. פרט לטרפות א: (ב):
 טהורות. פרט לעוף טמא ג: לפי שהנגעים
 באים על לשון הרע ב: ג*) שהוא מטעם
 פטפוטי דברים לפיכך הוזקקו לטהרתו
 לפרים שמפטפטים תמיד בצלפוף קול ג: ד):

הכהן אל מחוץ למחנה. אעפ"י שטהרו הבהן לא יכנס אל המחנה אי במדינה עד שיתן
 טהרתו י: (ה) יישלם וה*) כל אשר צוה: ויצא הבהן. איננו כהן גדול (ו) והנה נתברר פי'
 או אל אחד מבניו הכהנים (ז): ד ולקח למטהר. הכהן יקח משלו (ח), וי"א המצורע
 יתנם וט). ותי"ז התפעל מובלע בדנישית השית (י) והוא על מישקל, איש סתהלל

יהל אור

וה) ע"כ התחיל בוידבר וכן למטה (טו א) אלל
 וידבר ד' אל משה ואל אהרן, כתב הח'
 ז"ל, ועתה יחל לכאור הטמאים: (ב) כי הרפואה
 היא לאדם שירפא מהנגע: (ג) וכן ביאר רנה"ו,
 כי הצרעת הוא הולי בגוף, וכשיליד אחת ממראות
 הלובן בעור נגע הוא, וכשירפא הנגע אעפ"י שטדיין
 הצרעת בגופו יטהרנו הבהן מטומאתו, ע"כ יאמר
 הכתוב שיראה הבהן אם נרפא נגע הצרעת והוסיף
 מן הצרוע, הפילו עדיין צרעתו בגופו טהור הוא
 כשאר הולים שאינן מטמאין ולכן יפה השיב עליו
 לה' ז"ל מן כי נרפא הנגע, נרפא הנתק והכתוב

הה' ז"ל מן כי נרפא הנגע, נרפא הנתק והכתוב
 (ד) וכד"ק, כמו הכירו וכמו שפי' למעלה יג ב: (ה) ובמקו"מ, תורת עהרתו: (ה*) וכד"ק וכבא"י
 "וישלים": (ו) ופי' שכה"ג אינו יוצא הון למחנה שהוא מקום הטמאים: (ז) והם הכהנים ההדיוטים
 כמו שפי' למעלה יג ב: והו' וענינו שיצוה הכהן למי שהביא אותו שיקח משל כהן בשביל המטהר:
 (ט) וכן פי' הרד"א יצוה הכהן שיקחו מנכסי המטהר, שהוא הצרוע וממנו: (י) שהיל"ל למחטהר

מקורי רש"י

א) ספרא, מגילה כ"ח א', ילקוט תקנ"ט: ב) ספרא.
 מולין ק"מ, א': ג) ספרא, מולין טס: ג*) ערכין ט"ו
 ב', תנחומא ב' ב', ילקוט משלי ר' המקניט ילקוט מצורע
 תקנ"ח פס"ז, מדרש אגדה: ד) ערכין ט"ו ב', תנחומא
 ב' כי ילקוט תקנ"ט ילקוט קבלת ר' מתקפ"ט, ד"ה, כי עוף השמים, רש"י ישעיה מ' י"ט:
 ערכין

אבן עזרא

א אמר וידבר ה'. כי יחל תורת המטהר (ה),
 ואמר ה' וינה הספדו הסדרק כי
 נרפא נגע הצרעת מן הצרוע הוא הפוך,
 והיה ראוי להיותו נרפא הצרוע מנגע
 הצרעת (ב), ולמה נהפוך דברי אלהים חיים
 בעביר חוסר דעתני, והלא יש כתוב, כי
 נרפא הנתק טהור הוא (למעלה יג לו) ועוד
 כי נרפא הנגע (ג) [א]: ב ושעם והובא.
 כפי חביריו (ד) כי אחד שיסור נגע הצרעת
 לא ירצה להביא מה ישמחויב [ב]: ג ויצא

הכהן אל מחוץ למחנה. אעפ"י שטהרו הבהן לא יכנס אל המחנה אי במדינה עד שיתן
 טהרתו י: (ה) יישלם וה*) כל אשר צוה: ויצא הבהן. איננו כהן גדול (ו) והנה נתברר פי'
 או אל אחד מבניו הכהנים (ז): ד ולקח למטהר. הכהן יקח משלו (ח), וי"א המצורע
 יתנם וט). ותי"ז התפעל מובלע בדנישית השית (י) והוא על מישקל, איש סתהלל

קרני אור

[א] עיין ההו"מ שסמכים לרפת ר' יונה, ובחב שמ"ס
 מן הצרוע הוא זר בלשון לגמרי, שלא נמלא
 דיגמחו במנ"ך שיאמר שרפא המכה מן האדם, ומה
 שהביא הרמב"ע שמלאנו כי נרפא הנתק אין זה דומה
 לזה שלא מלאנו בשום מקום שיאמר נרפא הנגע מן
 האדם, כי האדם אינו מולי בנגע רק בהפך, עיי"ש מה
 שמפרש ויחרץ עפ"י הספרא: [ב] עיין למעלה י"ג קרני
 אור הערה ג', וקרוי לזה פי' המוקוני והכו"ק שטעמו
 הצאת דברים, ופי' והובא דבר עהרתו אל ככהן,
 אבל המצורע עלמו אסור ליכנס במחנה או מביאין אותו

הה' ז"ל מן כי נרפא הנגע, נרפא הנתק והכתוב
 (ד) וכד"ק, כמו הכירו וכמו שפי' למעלה יג ב: (ה) ובמקו"מ, תורת עהרתו: (ה*) וכד"ק וכבא"י
 "וישלים": (ו) ופי' שכה"ג אינו יוצא הון למחנה שהוא מקום הטמאים: (ז) והם הכהנים ההדיוטים
 כמו שפי' למעלה יג ב: והו' וענינו שיצוה הכהן למי שהביא אותו שיקח משל כהן בשביל המטהר:
 (ט) וכן פי' הרד"א יצוה הכהן שיקחו מנכסי המטהר, שהוא הצרוע וממנו: (י) שהיל"ל למחטהר

מנחת יהודה

א) דמריפה אינה חיה, כי לא יוכל לחיות: ב) יתרו
 סאהר שאין נאכלין לבה סדרק הכתוב בטהרתם:
 ג) יצפורים טצפצפין, מצפרא, וצפור בלשון צפרא עיין
 רמב"ן, ובערכין ט"ו ב', הוא עשה כעשה פסים (לשון
 ב' ס' ילקוט תקנ"ט ילקוט קבלת ר' מתקפ"ט, ד"ה, כי עוף השמים, רש"י ישעיה מ' י"ט:
 ערכין

מְהֵרֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת
 וְאֵזֹב: ה' וְצוּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־
 הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כְּרִי־חֶרֶשׁ עַל־
 מַיִם חַיִּים: וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחֵיהָ יִקַּח
 אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנֵי
 הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם

זְהוּרֵי וְאִיזוּבָא: ה' וְיִפְקֹד
 כְּהֵנָּה וְיִפּוֹס יֵת צִפְרָא
 חֲדָא לְמָאן דְּחִסַּף עַל מַי
 מְבוּעַ: וְיֵת צִפְרָא חֵיהָ
 יִסְבִּי הַהוּנִית אֶעָא דְאֶרְזָא
 וְיֵת צִבַּע זְהוּרֵי וְיֵת
 אִיזוּבָא וְיִטְבּוּל יֵת הוּן
 וְיֵת צִפְרָא חֵיהָ בְּדָמָא
 דְצִפְרָא דְנְכִיסְתָא עַל

אבן עזרא

(משלי בה יד) (יא): שתי צפרים. כל עוף
 יקרא צפור (יב) [ג] והנה יקח כל עוף שימצא:
 חיות. ולא פתות (יג): מהירות. שלא יקח
 מהטמאות (יד): ועץ ארז ואזוב. הוא הנדול
 וקטן בסיני הצמחים והעד מדברי חכמת
 שלמה (טו), ואין צורך לחפש על האזוב כי
 הוא ידוע בקבלה (טז) [ד] והנה המצורע
 וטומאת הסת קרובים (יז) והנה גם הם
 כדמות פסח מצרים (יח) [ה] ה' וצוה הכהן
 ושחט. כהן אחר או ישראל (יט) וי"א
 המצורע (כ) והוא רחוק: אל כלי חרש. כמו
 על, וכן אל הנער הזה התפללתי (י"א)
 א (כו) (כא) [ו]: מים חיים. לקוחים ממקום

רש"י

ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות
 הרוח (ד) ה': ושני תולעת ואזוב מה
 תקנתו ויתרפא ישפיל עלמו מנאותו כחולעת
 יכאזוב (ו): עץ ארז. מקל של ארז (ז):
 ושני תולעת. לשון של למר לבועה
 זהורית (ח) (ה) על מים חיים. נותן
 אותם תחלה בכלי (ז), כדי שיהא דם לפור
 ניכר בהם, וכמה הם רביעית (ח) (ט):
 (ו) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד

יהל אור

בתי"ו התפעל, ודגש הטי"ת מורה על חסרון תי"ו
 בבנין: (יא) ופי' שיקח נטביל הלווע המטהר:
 (יב) וכ"ה דעת הספרא ופיין קרני אור: (יג) קרוב
 לפי' רש"י ז"ל מג' (חולין קמ, א) שפי' חיות ולא
 טריפות וזהו כמ"ד טריפה אינה חיה: (יד) כדעתו
 כי שם לפור כולל עמא וטהור, ע"כ הולרך הכתוב
 לפרש טהורות: (טו) כמ"א (ה' יג) וידבר על העלים
 מן הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר ילא בקיר:
 (טז) ומכואר בספרא, אזוב ולא אזוב יון וכו' ולא
 כל אזוב שיש לו שם לויי ופי' שיקח מה שנקרא
 אזוב סתם: (יז) מפני שקיבלו עפוש מהפסד האויר:
 (יח) שהיה בו הזאת האזוב לקבל בו חוטלת בדבר
 המשחית הבא בסבת אויר מעופש לפיכך הוא טוב לטהרת עמא מת ולטומאת מצורע ולבית מנוגע
 ופיין מורה (פ' מו מהח' הג'): (יט) דעת רבי שהשחיטה בכהן, ודעת רש"י בר' יוסף שהשחיטה בכל
 אדם (ספרא): (כ) שיצוה הכהן להמצורע: (כא) שפי' שם ג"כ כמו על: (כב) וכן ח"א ויזב"ע מי מצוע,
 ונקראו חיים על שנוצתין תמיד ואינם פוסקים כמו חיי שאינו פוסק מתנועתו:

קרני אור

אל קצה המחנה וככהן יוצא לקראתו: [ג] בירושלמי
 זויר (פ"א ה"א) אית תנוי מנא כל עוף טהור קרוי צפורין,
 ואית תנוי חני כל העופות בין טמא ובין טהור קרוי
 צפורין, וזהו דעת ס' ז"ל, ודעת האומר כל עוף טהור
 קרוי צפורים הוא דעת ר' יצחק (מולין קלט ב), ופיין
 מה שביאר הרמב"ן כוס: [ד] פיין נגעים פי"ד מ"ז פרס
 פי"א מ"ו, ספרי פ' חוקת: [ה] הרמב"ן הביא דברי
 ס' ז"ל ולא העיר עליהם מאומה וזה בשבט אמר ר'
 אליעזר, כי שם היה כתוב אמר ר"ח (ר' אברהם) וטעם
 המעמיק וכתב בפירוט אמר ר' אליעזר: [ו] ועל דמיו
 שער הכתוב שיטעם את הצפור, בענין שיזב דמו אל
 כלי מרס, על שיש חיים שבמוכו ואין צורך שתיס

מקורי רש"י

(ה) פרכין שם, מנחמא ח', מצורע ג' וד', מנחמא ב' ח',
 פסי' דר"כ פ' משה דף ל"ה ח', ועיין רש"י ורד"ק מ"א
 ס' י"ב, ילקוט סקני"ט, מדרש אגדה: (ו) מנחמא ב' ג'
 ומ', פסי' דר"כ פ' פירש שם, ילקוט שם: (ז) ספרא, ב"ב
 דף פ', ב' ירושלמי סוטה פ"ב ה"ב ועיי"ש עובדא דר' יסודס:
 (ח) ספרא, מנחות מ"ב, ב' פס"ו: (ט) ספרא, סוטה
 יכוין רק על הארז שנקצץ חו בקעת ארז: (ו) והצטר חיה ארוך כמו לשון וצבוע זהורית: (ז) כטש"כ אל כלי
 חרס: (ח) שדכתיב אחריו, וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחומה, משמע שצריך שיחא חרם ניכר
 במים

מנחת יהודה

קול היוצא בחשאי) לפיכך אמרה תורה יביא קרבן
 פסים (שהצפרים צועקין בכל שעה, רש"י): (ד) משי"ח
 צריך ליקח עץ ארז שהוא גבוה ויפה מאוד מכל אילנות,
 יש מקשים תינח נגעי אדם, נגעי בתים שלקחו המינים
 האלו מאי איכא למימר, ויתרצו ג"כ טעם הטעם, כי
 בנגעי בתים בשורה היא להם וימצאו כמסכתיות וג"כ
 צריכין שלא ינבה לבם: (ה) כי כ"ס שיאמר עץ ארז,
 ויהצטר חיה ארוך כמו לשון וצבוע זהורית: (ז) כטש"כ אל כלי

מי מבוע: וידי על
 דמדכי מן סגירותא שבע
 זמנין וידפיניה וישלח
 ית צפרא חיתא על אפי
 חקלא: ויצבע דמדכי
 ית לבושוהי ויגלח ית
 כל שעריה ויסחי במיא
 וידכי ובתר כן ייעול
 למשריתא ויטיב ספרא
 למשכניה שבעא יומין:

ואת הצפר החיה בדם הצפר
 השחטה על המים החיים: והזה
 עד המטהר מן הצרעת שבע
 פעמים וטהרו ושלח את הצפר
 החיה על פני השדה: וכתבם
 המטהר את בגדיו וגלח את כל
 שערו ורחץ במים וטהר ואחר
 יבוא אל המחנה וישב מחוץ

רש"י

אבן עזרא

שאינה אונדה עמהם אלא מפרישה לעלמה (ט) י
 [אבל י] הפץ והאזוב כרוכין יחד בלשון
 הזכורית (יא), כענין שנאמר, ואת עץ הארז
 ואת שני התועלת ואת האזוב קיחה אחת
 לשלשתן יכול כשם שאינה בכלל אגודה כן
 לא תהא בכלל טבילה? ת"ל וטבל אותם
 ואת הלפור החיה, החזיר את הלפור לכלל
 טבילה (יא) (יב): (ח) וישב מחוץ לאהלו.
 מלמד שאסור בתשמיש המטה (יג) (יג):
 וזאת הפלה קרובה מנזרת נב (ל):

והאזוב (כג): על המים. שהדם מעורב
 עמם (כד): ז והזה. מהדם המעורב אחר
 טבול גם הצפור החיה והנזכרים (כה): על
 פני השדה. מקום שאין שם יישוב, שלא
 תדבק הצרעת (כו) [ז], וההזיה בשלשתן,
 או באזוב לבדו כשומאת המט (כז):
 ח וכתבם, וגלח את כל שערו. כלל (כה):
 ורחץ במים וטהר. בערב כמשפט, ואחר כן
 שב לפרש כי זה יהיה אחר ימים שבעה,
 וכך היה משפט שבעה של מרים (כט) ופרט
 כי יגלח את כל שערו ביום השביעי [ח],
 וביאר את כל שערו, את ראשו ואת זקנו ואת

יהל אור

קרני אור

(כג) פי' שמלת אותם שב אל הארז ואזוב ושני תולעת:
 (כד) בלוחו מים שדם הצפור מעורב עמם: (כה) והם
 הארז והאזוב ושני תולעת: (כו) לפי שהצרעת הוא חולי
 דבק, ע"כ יש לשלחה במקום שאין בו יישוב כדי שלא
 תדבק הצרעת: (כז) שנאמר שם ולקח אזוב וטבל
 במים (במד' יט יח): (כה) כאן כלל כל הספולות
 שיעשה אחר ז' ימים כי אין הכוונה שיעשה בו עתה
 הכיבוס והגילוח, אלא כן יעשה לאחר שבעה ימים:
 (כט) שהיתה נסגרת שבעת ימים כמו המצורעים
 שלא יזיקו אחרים: (ל) הם השער שעל המחצ למעלה
 מן העינים מלשון גב וגובה כי שער שעל העינים

השמיטה בעלמא למעלה מן סכלי (רממ"ן): [ז] כדי
 שמלא נכועה וסולכת על פני השדה ובאים בני מינה
 והורגין אותם, כדי שלא ימצאנה מצורע אחר ויקריבנה,
 ורממנה אחר וכפר עליו ולא על אחר (סוקוני) ועיין
 ספרא שם, שחם שלמה ומורס לחוף יד: מותרת באכילה:
 [ח] ורממ"ו השיג עליו בזה וכח. ולדבריו אין כאן
 אלא גלות אחר, ובערב זה טבור גמור ובא אל המחנה
 וח"כ אין טעם לחמרו וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים,
 שכרי עד כאן הוא מחוץ לעיר, יאמר ויהי ביום השביעי
 יגלח ללמדו שכל המעשים הללו יעשה ביום השביעי,
 ולמה בכל יקום אומר מחוץ למחנה ועתה אומר מחוץ
 לאהלו, ועיקר קבלת מחמם שביום טהרתו לאחר שעשה
 כל האמור בענין מותר לבוא אל המחנה, אבל אסור
 במטה"מ שבעת ימים כאבל, וכל אותן שבעת ימים הוא
 חב הטומאה לטמא אדם וכלים במגע ולא במשא כמו שנינו (כלים פ"א ח) אבות הטומאה וכו' והמצורע
 בימי ספרו וכו', הרי אלו מטמאין אדם וכלים במגע, ובטל כואיל משא כחב, לפי הפשט וכסברא נראים

סקורי רש"י

מנחת יהודה

ט"ז ב', ירושלמי סוטה שם, נעשים פי"ד ע"א: י) ספרא,
 ירושלמי סוטה שם, ילקוט שם: (יא) עיין יומא ל"ט ב':
 יב) ספרא, ירושלמי שם, ועיין נעשים פי"ד ע"א ילקוט
 תק"ס: יג) ספרא, סולין קמ"א ח', שו"ק ו', ב', וע"ז
 דנכרינן אהלו סאחליכם דכתיב נב'
 כי המשגל הוא ספה שיויק לו, בהחלישו והיום היפודי,
 ואולי

כי הכתוב לא כללה בקיחה אחת לומר את
 הצפור ואת האזוב: י) מן "אבל" עד "לשלשתן" כוקף
 בזכור לאברהם: יא) כיצד עושה נזיל עץ ארז ואזוב
 ושני תולעת, דהיינו לשון של צמר צבוע זהורית,
 והלשון היה בולט ויוצא וכורכין בו, וסוד לחם ראשי
 אנפיים וראש הזנב של צפור החיה ופובל ארבעתן בדם ובמים שבכלי: יב) דנכרינן אהלו סאחליכם דכתיב נב'
 מה"ת שהמכוון בזה תה"ם, והפעם בזה כתב הרלב"ג,
 10 8

לֹאֲהֵלְךָ שְׂבַעַת יָמִים: ט וְהָיָה בַיּוֹם
הַשְּׂבִיעִי יִגָּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ אֶת־
רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גְּבַת עֵינָיו
וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יִגָּח וְכַבֵּם אֶת־
בְּגָדָיו וְרַחֵץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:
וּבַיּוֹם הַשְּׂמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים
תְּמִימִם וְכִבְשָׁה אֶחָת בֵּית־שְׁנָתָה
תְּמִימָה וְשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
מִנְחָה בַלֶּוְקָה בְּשֶׁמֶן וְלֶגַּאֲחָד שֶׁמֶן:
יָ וְהָעֶמִיד הִכְהִין הַמְטָהֵר אֶת

ט ויהי ביומא שביעאה
יגח ית כל שעריה ית
רישיה וית דיקניה וית
גביני עינוהי וית כל
שעריה יגח ויצבע ית
לבושוהי ויסחי ית
בשריה במיא וידפי:
י וביומא תמינאה יסב
תרון אימרון של מין
ואימרתא חדא פת שתא
שלמתא ותלתא עשרונין
סולתא מנחתא דפילא
במשח ורונא חד
דמשחא: יא ויקים פהנא
דמדפי ית גברא דמדפי
ויתחון קדם יי בתרע

אבן עזרא

ט ואת כל שערו. שער הרגלים,
וי"א אף זרועיו ושוקיו והחזה (לא) [ט]:
י שני כבשים וכבשה אחת. בעבור
היות נגע הצרעת מוסר על מעשה
הלשון (לג) [י], על כן יקריב כבש
אחד לעולה כמשפט כל העולה על
הרוח (לג), ואחד אשם כמשפט כל אשם.
ונקבה לחטאת כמשפט כל חטאת [יא]
(יא) לפני ה'. בשער נקור (טז) ולא במזרה עלמה לפי שהוא מחוסר כפורים (יז):

רש"י
(ט) את כל שערו. כלל ופרט וכלל
להביא כל מקום כנוס שער ונראה (יג) (יד):
(י) וכבשה אחת. לחטאת (יד): ושלשה
עשרונים. לנסכי שלשה כבשים הללו
שחטתו ואשמו של מצורע טעוין נסכים (טז):
ולוג אחד שמן. להזות עליו שבע (טז)
וליתן ממנו על תנוך אזנו ומתן בהונות (טז):
(יא) לפני ה'. בשער נקור (טז)

קרני אור

דברי הרמב"ע שאין כאן חלל גילוח אחד, ומסוץ
לחללו, ר"ל מחוץ למחנה, וביום טהרתו מצרעתו, הכסוף
מזה עליו מדם הצפור השחוט, ויושב עוד שבעה ימים
מסוץ לחללו כלומר מסוץ למחנה, וביום השביעי הוא
מגלח וטובל ובשמיני מביא קרבן: [ט] ועיין ספרא שם שיפרש בכל מקום שיש שער פרט לבית הסמרים ועיין קרבן
אזרין וסמרי"מ שיפרשו אף שהם צמיוור ואף אין נראה רק ע"י פעולה ואינו ממעט רק שער שנתון הסוטם
מפני שא"ל להראות כלל להרמב"ם, או מפני שאינו ברוב ב"ל להרמב"ד: [י] כ"ס תנאומא א א וד',
תנאומא ב' ב' וד', אין הנגעים באים על האדם חלל על לשון הרע שהוליא מפיו, ושם א"ר פדת ברית כדומה
להרמב"ם בעולם כל מי שמספר לה"ר ילקה נצרעת וכו' אל תקרי מצורע חלל המוליא עם רע, וכ"ס בויק"ר
פ' ט"ז ו' ועיין עוד שם, ובתנאומא בהרבה מקומות: [יא] ויהיב המצורע שנחטאו ואשמו נצטרע, ולפי
שפטו ומטתו חולי יסיב נודע חליו נתחייב להקריב קרבן מטאת, ואם נעלם ממנו חס מטא חס לא, לכן

יהל אור
נקראים טפעי עיניו (התוה"מ): (לא) פי' בכל
מקום שיש שער: (לג) על לשון הרע: (לג) עיין למעלה
ח'

מנחת יהודה

ואולי יהיה זה סבה להשיבו לענין חוליו, ועיין בריתות
(טז) עיין מנחות פ"ט א', ו"ל א': (טז) ספרא,
שערו כלל, את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו פרס,
ואת כל שערו יגלח, חור וכלל, כלל ופרס וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרס, כה הפרש ספורש סקום כנוס
שער ונראה, אף כל סקום כנוס שער ונראה, וכמעט כל בית הסמרים בין בתנלחת ראשונה בין בתנלחת שניה
יהו דעת ר' ישמעאל ור"ע דריש ריבוי ומיעוטי, וריבה הכל, ולא בא למעט אלא שער שבתוך החופם לפי שאינו
סצוי בכל אדם והרמב"ם (פי"א מהל' מומאת צרעת ה"ב) פסק כר"ע, וימעט שער שבתוך החופם לפי שאינו
נראה: (יד) והשני כבשים היו אחד לעולה ואחד לאשם, כי הם באים זכרים והכבשה אחת נקבה היא לחטאת:
(טז) כמו שכתוב והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים: (טז) ורש"י ז"ל פי' כן כזה, לבל נטעה לומר שהוא
השמן למנחת נסכים: (יז) הנה יעמיד הכהן את המצורע הסמיהר חוץ לעזרת ישראל, כנגד פתח המזרח, ופני

מקורי רש"י
ב', נגעים פי"ד מ"ב, יוב"ע: (יד) ספרא, סוטכ ט"ז א':
(טז) עיין מנחות פ"ט א', ו"ל א': (טז) ספרא,
ואת כל שערו יגלח, חור וכלל, כלל ופרס וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרס, כה הפרש ספורש סקום כנוס
שער ונראה, אף כל סקום כנוס שער ונראה, וכמעט כל בית הסמרים בין בתנלחת ראשונה בין בתנלחת שניה
יהו דעת ר' ישמעאל ור"ע דריש ריבוי ומיעוטי, וריבה הכל, ולא בא למעט אלא שער שבתוך החופם לפי שאינו
סצוי בכל אדם והרמב"ם (פי"א מהל' מומאת צרעת ה"ב) פסק כר"ע, וימעט שער שבתוך החופם לפי שאינו
נראה: (יד) והשני כבשים היו אחד לעולה ואחד לאשם, כי הם באים זכרים והכבשה אחת נקבה היא לחטאת:
(טז) כמו שכתוב והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים: (טז) ורש"י ז"ל פי' כן כזה, לבל נטעה לומר שהוא
השמן למנחת נסכים: (יז) הנה יעמיד הכהן את המצורע הסמיהר חוץ לעזרת ישראל, כנגד פתח המזרח, ופני

הַאִישׁ הַמִּטְהַר וְאַתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
 פָּתַח אֶהְיֶה מוֹעֵד: יב וְלָקַח הַכֹּהֵן
 אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ
 לְאַשֶׁם וְאֶת־לֶג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם
 תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: שני יג וְשַׁחַט אֶת־
 הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־
 הַחֲטָאת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם
 הַקֹּדֶשׁ כִּי כַחֲטָאת הָאִשִּׁים הוּא
 לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא: יד וְלָקַח
 הַכֹּהֵן מִדָּם הָאִשִּׁים וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל־

מִשְׁכַּן זִמְנָא: יב וְיִסַּב
 פְּהִנָּא יַת אִמְרָא חָד
 וְיִקְרַב יְתִיה לְאַשְׁמָא
 וְיַת לִוְנָא דְמִשְׁחָא וְיִדִים
 יִתְהוֹן אֲרַמָּא קָדָם יי:
 יג וְיִכּוּס יַת אִמְרָא פְּאִתֵּר
 דִּי יְכּוּס יַת חֲטָאתָא וְיַת
 עֲלִיתָא פְּאִתֵּר קְדִישׁ אֲרִי
 פְּחֲטָאתָא אֲשֶׁמָּא הוּא
 לְכַהֲנָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין
 הוּא: יד וְיִסַּב פְּהִנָּא מִדְּמָא
 דְאַשְׁמָא וְיִתֵּן פְּהִנָּא עַל
 רוּם אֹדְנָא דְמִדְּכִי
 דִּימִינָא וְעַל אֲדִינִין יְדִיה

אבן עזרא

רש"י

ושלשה עשרונים כמשפט עשרון לכבש (לד):
 ולוג אחד. מדה ואין לו אח (לה): ושעם
 אותם הכבשים והכבשה (לו) [יב] גם זה
 האשם גם זאת החטאת לכהן חוץ מהאסורים (לז):
 יד על תנוך. טעמו ידוע ממקומו (לח)
 והנה המטהר מהצרעת שהוא בנוף כמו הבהן
 שימלא ידו (לט) כי העון כמו הצרעת
 לו את אהרן, שהאשם טעון שחיטה בלפון?
 יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו (כא),
 וגו' (כג) כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוזה:
 הוא לכהן. בכל עבודות
 החלויות זכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר
 הואיל וילא דמו מכלל שאר
 אשמות להגותן על תנוך ובהונות לא יהא טעון מתן
 דמים והמורים לגבי מזבח לכך נאמר
 כי כחטאת האשם הוא לכהן (כג) בא, יכול יהא דמו
 ניתן למעלה (כד), כחטאת

(יב) והקריב אתו לאשם. יקריבנו לתוך
 העזרה לשם אשם (יח): להניף. שהוא
 טעון תנופה חי (יט) (יו): והניף אותם.
 את האשם ואת הלוג (יח): (יג) במקום
 אשר ישחט. על ירך המזבח בלפון, ומה
 ת"ל, והלא כבר נאמר בתורת אשם בפרשת
 לפי שילא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה (כ) (יט),
 לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט
 הוא: הוא לכהן. בכל עבודות
 הואיל וילא דמו מכלל שאר
 מתן דמים והמורים לגבי מזבח לכך נאמר
 כי כחטאת האשם הוא לכהן (כג) בא, יכול יהא דמו
 ניתן למעלה (כד), כחטאת

קרני אור

יהל אור

היה מביא המצורע שניהם, החטאת והאשם, ונא האשם
 בראשונה לכפר על מה שלא נודע לו, וזהו ענין האשם
 שהיה כבש, ואחריו החטאת שהיה כבשה נקבה ואמר
 שנתכפרו עונותיו שעשה בדעת או שלא בדעת בלא העולה
 להקריבו ולדנקו לחלוקים (רד"ח): [יב] והלוג"ג כתב,
 ומה שאמר, ואתם" אין הכוונה בו שיעמיד ג"כ הקרבנות,
 ומה שהביא עמכם מהסלת וכשמן, כי לא יתכן שיאמר
 מנחת יהודה

א' קרני אור הערה ח': (ולד) ולשלשה כבשים שלשה
 עשרונים: (לה) והוא אחד מכ"ד כפאה והוא שיעור
 ששה צאים, ולא נמלא כ"א כפרשה הוזה: (לו) כי
 על הסלת והשמן אין שייך העמדה: (לז) וכל זה
 מבואר בוויקרא ובס' לו: (לח) מדסמך לו און ועיין
 שמות כע קרני אור הערה י"ג: (לט) למעלה ח'
 כ"ג וכ"ד בעת שמה מלא את ידי הכהנים לכהן
 מקורי רש"י

סוטה ו' א', כלים פ"ט ט"ט: (יו) מנחות ס"א ח':
 (יח) ספרא, מנחות ט"ט: (יח) ספרא: (כ) ספרא ילקוט
 תקנ"ג: (כא) זבחים פ"ט ח' ילקוט תקנ"ב, פס"ז:
 לפני ח', ושחט, ט"ו ושם ישחט: (כג) במקום אשר
 ישחט את החטאת ואת העולה, והם אינם טעון תנופה: (כג) כ"ה (זבחים ט"ט א) וסיים הנ' שם, מה חטאת
 טעונה מתן דמים ואיסורין לגבי מזבח, אף אשם מצורע טעון מתן דמים ואיסורין לגבי מזבח: (כד) למעלה טחופ
 הסיקריא

תִּנּוּךְ אֵזֶן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־
 בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רִגְלוֹ
 הַיְמָנִית: שׁוֹ וְדָקָה הַכֹּהֵן מִלֶּגֶה הַשָּׁמֶן
 וַיִּצַק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית :
 שׁוֹ וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית
 מִן־הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית
 וְהִזָּה מִן־הַשָּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע
 פְּעָמִים לְפָנָיִךָ יְהוָה: י"ו וּמִיֶּתֶר הַשָּׁמֶן
 אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תִּנּוּךְ
 אֵזֶן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ
 הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־
 דָּם הָאֲשֵׁם: י"ז וְהִנּוֹתָר בַּשָּׁמֶן אֲשֶׁר

דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רִגְלִיה
 דִּימִינָא: שׁוֹ וַיִּסַּב כַּהֲנָא
 מִלֶּגֶה דְּמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל
 יָדָא דְכַהֲנָא דְשְׂמָאלָא:
 שׁוֹ וַיִּטְבֹּל כַּהֲנָא יָת
 אֶצְבָּעֵיהּ דִּימִינָא מִן
 מִשְׁחָא דִי עַל יָדֵיהּ
 דְשְׂמָאלָא וַיְדִי מִן מִשְׁחָא
 בְּאֶצְבָּעֵיהּ שֶׁבַע זְמָנִין
 קְדָמַי: י"ו וּמִשְׁחָא דְמִשְׁחָא
 דִי עַל יָדֵיהּ יִתֵּן כַּהֲנָא עַל
 רוּם אֹזְנָא דְמִדְכִי
 דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן יָדֵיהּ
 דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן רִגְלִיהּ
 דִּימִינָא עַל דְּמָא
 דְאֲשָׁמָא: י"ז וְדִישְׁתָּאֵר
 בְּמִשְׁחָא דִי עַל יָדָא
 דְכַהֲנָא יִתֵּן עַל רִישָׁא
 דְּמִדְכִי וַיִּכְפֹּר עֲלֵיהּ

אבן עזרא

רש"י

חלמוד לומר כה) וכו' בתורת כהנים (בב):
 (יד) תנוך. גדר חלטי שבחזון (בג),
 ולשון תנוך לא נודע לי והפותרים קורים
 השמאלית. היא כף הכהן המטהר (מה) רק כן דרך צחות בלשון הקדש (מו), יהעד
 הפסוק הבא אחריו (מו) [טו]: טז לפני ה'. אל פתח אהל סועד (מה) [טז]: יז על
 דם האשם. שהוא תנוך ובהונות (מט) [יז]:

קרני אור

יהל אור

בהם העמדה, אבל הרצון בו שהוא ראוי שיהיו מוכנים
 כל הדברים האלו להכלים טהרתו, אם ירצה שתכלס
 לו הספרה ביום ההוא: [יג] וסג' ר' יצחק קארו (תולדות
 יצחק) היטיב לבאר טעם נתינת הדם באלו האברים:
 [יד] הכהן הוא האצבע המחזיק בכל האצבעות וקראו בפי'
 חו"ל גודל, כי הוא גדול בחזקתו על האחרים ואוגד
 אותם יחד והוא הנקרא בהן, וכן בגלגלים האצבע הדומה
 לבין נקרא כמוהו בהן (רד"א): [טז] וכן נראה מסברא,
 האם נותן על כף עצמו צריכה להיות השמאלית, כדי
 שיטבול בה הימנית אבל אם היציקה לכף מבירו מה לי
 הימנית שלו או שמאלית, או שנאמר שכך גזרת הכתוב,
 וזה דעת ח"ל, שמצוה ליטוק לתוך כף מבירו כמו שטינו
 וזה דעת ח"ל, ואם יצק לתוך כף עצמו יצא (רנ"ז): [טז] ולמדנו
 שראוי שיכיס זה הפנין לפני השם ורצה לומר שיהיו פניו לכך המערב ושואת הכתיבה היא מעכבת הכפרה
 (רלנ"ג): [יז] וכן למדו ח"ל (ספרא) שיקדם הדם לשמן, ושיכול להוות השמן על הדם:

מנחת יהודה

מקורי רש"י

(בב) כמלא, ועם נוסחא אחרת, פיין קרבן אהרן שם:
 (בג) ספרא ילקוט שם, פס"ו:

עַל־כַּף־הַכֹּהֵן יִהְיֶה עַל־רֹאשׁ־הַמִּטְהַר
 וְכִפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן קִפְּנֵי יְהוָה: וַיַּעֲשֶׂה
 הַכֹּהֵן אֶת־הַחֲטָאת וְכִפֵּר עַל־
 הַמִּטְהַר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט
 אֶת־הָעֹלָה: כִּי וְהָעֹלָה הַכֹּהֵן אֶת־
 הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַה
 וְכִפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: ס שְׁלִישֵׁי חֲמִישֵׁי
 כֶּשֶׁת׃ מְחֹבְרִין כֹּא וְאִם־דֵּל הוּא וְאִין יְדוֹ
 מִשְׁנֵת וְקָקָה כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם
 לְתַנוּפָה לְכִפֵּר עָלָיו וְעִשְׂרוֹן סֶלֶת
 אֶחָד בְּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:
 כִּי וְיִשְׁתִּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יְדוֹ וְהָיָה
 אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֹלָה: כִּי וְהָבִיא אֶתֶם בַּיּוֹם

כִּתְּנָא קָדָם יי: יט וַיַּעֲבֹד
 כִּתְּנָא ית חֲטָאתָא וְכִפֵּר
 עַל דְּמַדְבִּי מִסְּאֻבְתֵּיהּ
 וּבְתַר כֵּן יָפוּס ית עֲלִיתָא:
 כ וַיִּסַּק כִּתְּנָא ית עֲלִיתָא
 וַיִּת מִנְחָתָא לְמַדְבְּחָא
 וַיִּכְפֹּר עֲלֹוהֵי כִּתְּנָא וַיִּדְבִּי:
 כא וְאִם מִסְּבִין הוּא וְלִית
 יְדֵיהּ מַדְבְּקָא וַיִּסַּב אִימֵר
 חַד אֲשֶׁמָא לְאֶרְסָא
 לְכִפֵּרָא עֲלֹוהֵי וְעִשְׂרוֹנָא
 סֶלֶתָא חַד דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא
 לְמִנְחָתָא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא:
 כב וְתִרְתִּין שְׁפִנְיִין אוֹ
 תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה דִּי תִדְבִּיק
 יְדֵיהּ וַיְהִי חַד חֲטָאתָא
 וְחַד עֲלִיתָא: כג וַיְבִיתִי
 יְתָחוֹן בְּיוֹמָא תְּמִינְתָּא

אבן עזרא

רש"י

לו טנדרוין (כו) : בהן . גודל (כו) : (יח) לפני
 ה' . כנגד בית קדשי הקדשים (כח) כד) :
 (כ) ואת המנחה . מנחת נסכים של
 בהמה (כט) : (כא) ועשרון סלת אחד .
 לכבש זה שהוא אחד יביא עשרון א'
 לנסכיו (ל) : ולוג שמן . לתת ממנו על
 הבהמות ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק
 הכתוב לפרט ל* : (כג) ביום השמיני
 לטהרתו . שמיני ללפריס ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תועלת :

יט ועשה הכהן את החטאת . היא הכבשה כתורת
 כל חטאת (כ) : כ והעלה את העולה . הוא
 הכבש (כח) ומנחתו שהוא עשרון (כט) , וי"א
 שכל המנחה יקריב לעולה (נג) ובתחלה האשם
 שהוא החמור (נד) : וטהר . אז יהיה טהור ככל
 הטהורים (נה) : כא דל . יש בנוף כמו דלות
 ורעות (ברא' מא יט) (נו) אשרי משכיל אל
 דל (תה' מא ב) ככה דל בן המלך (ש"ב
 יג ד) (נז) ויש דל שאין לו סמון (נה) :

יהל אור

(נד) כמ"ש בפ' י"ב : (נה) כי לא נשלמה טהרתו
 עד עתה : (נו) ופי' שהם כחושים ורזים : (נז) שפירושו
 חולים : (נח) ולכן כשאמר הכתוב ואם דל הוא הולך
 לפרט ואין ידו משגת :

(ג) המפורשים בפ' ויקרא: (גא) אחד משני הכבשים :
 (כב) כי עשרון אחד לכל כבש : (נג) פי' לכל השלשה
 עשרונים האמורים למעלה שהם נסכי בהמה עשרון
 לכל כבש , הקריבם עם העולה וכן פי' רש"י ז"ל:
 מנחת יהודה

שלו למסח סתופ הסיקרא כשאר כל האשמות : (כו) טנדרוס
 (קנארפעל) , עיין רש"י שמות כ"ט כ' : (כז) העב
 ש'באצבעות תיד והרגל : (כח) עתה אחר כי כבר הובא כפרתו , ומוחר לו ליקך לעזרה ולפנים : (כט) שלשה
 עשרונים האמורים למעלה , שהן נסכי בהמה עשרון לכל כבש , וכן הביא הראב"ע הפי' . הוה בשם י"א : (ל) רש"י
 ז"ל רוצה ליישב סלת אחד , שהוא כמו לכבש האחד (רנה"ו) : (ל*) ובספרא , דעת חכמים שכל עשרון ועשרון
 מעון לוג , ודעת ר' נחמיה וראב"י אפילו סנתח של ששים עשרון אין לה אלא לוגה :

הַשְּׂמִינִי לְטֹהַרְתּוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה׃
וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאִשָּׁב
וְאֶת־לֶג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ כִּי וְשַׁחַט אֶת־
כֶּבֶשׂ הָאִשָּׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם
הָאִשָּׁם וְנָתַן עַל־הַתְּנוּךְ אֹזֶן־הַמִּטְהַר
הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־
בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית׃ כִּי וּמִן־הַשֶּׁמֶן
יִצַק הַכֹּהֵן עַל־כֶּף הַכֹּהֵן
הַשְּׂמֵאלִית׃ כִּי וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ
הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כֶּפוֹ
הַשְּׂמֵאלִית שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי
יְהוָה׃ כִּי וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן
אֲשֶׁר עַל־כֶּפוֹ עַל־הַתְּנוּךְ אֹזֶן־הַמִּטְהַר
הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־
בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם דָּם
הָאִשָּׁם׃ כִּי וְהִנּוֹתָר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר
עַל־כֶּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר
לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה׃ ל וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד
מִן־הַתָּרִים אֹו מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיג
יָדוֹ׃ לֹא אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד תִּטָּאת

לְכַוְנִיהָ לֹות פְּהִנָּא
לְתַרְע מִשְׁפָּן זִמְנָא קָדָם
י׃ כִּי וְיִסַּב פְּהִנָּא יֵת
אִמְרָא דְאִשְׁמָא וְיֵת לִוְנָא
דְמִשְׁחָא וְיֵתִים יִתְהַן
פְּהִנָּא אִרְמָא קָדָם י׃
כִּי וְיִפּוֹס יֵת אִמְרָא
דְאִשְׁמָא וְיִסַּב פְּהִנָּא
מִדְמָא דְאִשְׁמָא וְיִתֵּן עַל
רוּם אֹזְנָא דְמִדְפָּי
דִּימִינָא וְעַל אֲלִיזָן יְדִיהָ
דִּימִינָא וְעַל אֲלִיזָן רִגְלִיהָ
דִּימִינָא׃ כִּי וּמִן מִשְׁחָא
יִצִּיק פְּהִנָּא עַל יָדָא
דְכַהֵנָּא דְשְׂמֵאלָא׃ כִּי וְיִנְדִּי
כַהֵנָּא בְּאֶצְבָּעֵיהָ דִּימִינָא
מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יְדִיהָ
דְשְׂמֵאלָא שִׁבְעַ זִמְנִין
קָדָם י׃ כִּי וְיִתֵּן פְּהִנָּא
מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יְדִיהָ
עַל רוּם אֹזְנָא דְמִדְפָּי
דִּימִינָא וְעַל אֲלִיזָן יְדִיהָ
דִּימִינָא וְעַל אֲלִיזָן רִגְלִיהָ
דִּימִינָא עַל אֶחָד דְמֵא
דְאִשְׁמָא׃ כִּי וְיִשְׁתַּאֲרֵן מִן
מִשְׁחָא דִּי עַל יָדָא דְכַהֵנָּא
יִתֵּן עַל רִישָׁא דְמִדְפָּי
לְכַפֵּרָא עַל־וֵי קָדָם י׃
ל וְיַעֲבֹד יֵת חַד מִן
שְׁפִינִינָא אֹו מִן בְּנֵי יוֹנָה
מִדְמִדְפָּיק יְדִיהָ׃ לֹא יִתְדִי

רשי

(כח) על מקום דם האשם . חפילו נחקח הדם , למד שאין הדם גורם חלא המקום
8 15 גורם

וְאֶת־הָאֶחָד עֲלֶה עַל־הַמִּנְחָה וְכִפֵּר
הִכִּיָּן עַל הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה :
לֵב זֹאת תֹּזֶרֶת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת
אֲשֶׁר לֹא־תִשִּׁיג יָדוֹ בְּטַהֲרָתוֹ : פ
רביעי ששי כשהן מחוברין לג וידבר יהוה
אל־מִשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר : לֵד כִּי
תִבְאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן
לָכֶם לְאֶחָזָה וְנָתַתִּי נִגַּע צָרַעַת
בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם : לֵהוֹבֵא אֲשֶׁר־
לֹו הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כְּנִגַּע
נִרְאָה לִי בַּבַּיִת : לו וְצֹוה הַכֹּהֵן וּפְנֹו
אֶת־הַבַּיִת בְּטָרֶם יָבֵא הַכֹּהֵן

תְּדַבֵּיק יָדֶיהָ יַת חָד
חֲטָאתָא וַיַּת חָד עֲלִיתָא
עַל מִנְחָתָא וַיִּכְפֹּר כִּהְנָא
עַל דְּמִדְּבִיקָדָם יי: לֵב דָּא
אוֹרִיתָא דִּי בֵּיה מְכַתֵּשׁ
סְגִירָא דִּי לֵא תְּדַבֵּיק יָדֶיהָ
בְּדַבְּתִיהָ: לֵגוֹמְלִיל יי עַם
מִשֶׁה וְעַם אַהֲרֹן לְמִימְרֵי:
לֵד אֲרִי תַעֲלוֹן לְאַדְעָא
דְּכַנְעַן דִּי אֲנָא יְהִיב לְכֹון
לְאַחְסָנָא וְאַתֵּן מְכַתֵּשׁ
סְגִירָא דִּי בַּבַּיִת אֶרֶע
אַחְסָנָתְכוֹן: לֵה וַיַּעוֹל דִּי
דִּלְיָהּ בֵּיתָא וַיַּחֲוִי לְכַהֲנָא
לְמִימְרֵי מְכַתֵּשׁ אֲתַחֲוִי
לִי בַּבַּיִתָּא: לו וַיִּפְקֹד
כִּהְנָא וַיִּפְנֹון יַת בֵּיתָא עַד
לֵא יַעוֹל כִּהְנָא לְמַחֲוִי יַת
מְכַתֵּשׁא וְלֵא יִסְתָּאב כָּל

אבן עזרא

לג וידבר ה' אל משה ואל אהרן. החל לבאר צרעת הבית (נ) : וטעם כי תבאו אל ארץ כנען. כי זה נוהג בארץ לכרה בעבור גודל מעלת הארץ כי המקדש בתוכם (ס), והכבוד בתוך המקדש: לד ונתתי. הדבר תלוי בנתינת ה' (סא) [יח] : ובא אשר לו הבית. מצוה שיבא אל הכהן (סב) [יט] : לו ופנו את הבית. בעל הבית וכל אנשי ביתו (סג), וטעם ל"ר לפנותו מהרה (ד) : בטרם יבא הכהן. כי עוד יסגיר הבית בעבור הספק (סה).

רש"י

גורם לא) בה) : (לד) ונתתי נגע צרעת. כשורה היא להם לב), שהנגעים באים עליהם בו), לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הבית ומולאן לג) כז) : (לה) כנגע נראה לי בבית. אפילו תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי בח) : (לו) בטרם יבא הכהן. שכל זמן שאין כהן נוקק לו, אין שם תורת טומאה : ולא יטמא כל

קרני אור

[יח] וכ"ה (סוריות י א) כשורה היא להם שנגעים באים עליהם, ומבואר בויק"ר פי"ו ו', כיון ששמעו כנענים שישראל באים עליהם, שמדו והטמינו טמונין בבתיים ובשדות, פה הקב"ה עושה מגרה נגעים בביתו, וכוח סותרו ומלאו בו שימא (פי' אור), וכרה"ח מ' מאיר רלכדענגער (ירושלים טוב' שליטת כד לס) כשכיל לצאר נגעי בתים ונגעי בגדים טמאים עפ"י טענה, ובכ"ז לא יבצרו מסיבות נפלאות

יהל אור

(נע) ע"כ התחיל בוידבר, פיין למעלה פסוק א' : (ס) שהמקדש עתיד להיות בתוכם : (סא) וכ"ה (ספרא) אמר ר"י כשורה היא להם שבאים עליהם נגעים : (סב) פי' שיבואו בעלמא אל הכהן : (סג) ע"כ ופנו ל"ר : (סד) וצריכים אנשים רבים לזה : (סה) כי

מנחת יהודה

(ל) לפי שאמר (למעלה ט' י) על דם האשם, משמע אם יש דם יתן עליו השמן, הא אם נתקנה הדם לא יתן, להכי כתיב הכא על מקום דם האשם, אין הדם גורם, אלא המקום גורם, ואפילו שנתקנה הדם נותן את השמן : (לג) דאל"כ כי תהיה סיבועי לית, מאי תתתי : לג) וזה היה כ"כ כדי לשמור העומדים שם מהמפולת, וזה שהם ישבו

מקורי רש"י

בה) ספרא, ועיין מנחות י', א' : כז) ספרא, סוריות י, פי' ילקוט תרויב תקנ"ט, פס"ו : כז) ספרא, ויק"ר פי"ו ו', פס"ז, ילקוט שם, ילקוט מצורע תקס"ג : כז) ספרא, וזה היה כ"כ כדי לשמור העומדים שם מהמפולת, וזה שהם ישבו בבתיים

די בביתא ובתר פון יעול
 פהנא למחזי ית ביתא :
 לו ויהוי ית מכתשא והא
 מכתשא בכותלי ביתא
 פהתן ידקן או סמקן
 ומחזיהן מפיד מן כותליא :
 לה ויפוק פהנא מן ביתא
 לתרע ביתא ויסגר ית
 ביתא שבעא יומין :
 לט ויתוב פהנא פיומא
 שביעאה ויהוי והא
 אוסיה מכתשא בכותלי
 ביתא : ם ויפקיד פהנא
 וישלפון ית אבניא די

לראות את הנגע ולא יטמא כר
 אשר בבית ואחר כן יבא הכהן
 לראות את הבית : לו וראה את
 הנגע והנה הנגע בקירות הבית
 שקערורת ירקרקת או אדמדמת
 ומראיהן שפל מן הקיר : לח ויצא
 הכהן מן הבית אל פתח הבית
 והסגיר את הבית שבעת ימים :
 לט ושב הכהן ביום השביעי וראה
 והנה פשה הנגע בקירות הבית : ם וצוה הכהן
 וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע והשליכו אתהן

אבן עזרא

וטרם בואו ספקו (סו): לו שקערורות. אין
 אחות לסלה הזאת (סז), ולא נדע אם היא
 מרובעת כפולה האות האחרון (סח) או
 מחמשת אותיות (סט) ופירושה לפי טעם
 המקום, ו"א כדמות סימנין או חושין (ע) (כ).
 וי"א שהיא פלה מורכבת מטעם ותשקע
 האש (במד' יא ב) ורורות סגורת רר בשרו
 (למטה טו ג) (עא) [כא] וזה רחוק: ומראיהן.
 ומראה כל אחד מהם שפל (עב): ם וחלצו

אשר בבית. שאם לא יפנהו ויבוא הכהן
 ויראה הנגע נזק להסגר וכל מה שבתוכו
 יטמא, ועל מה חסה תורה, אס על כלי
 שטף יטבילו ויטהרו (לד), ואס על אוכלין
 ומסקין יאכלס בימי טומאתו, הא לא חסה
 התורה אלא על כלי חרס שאין להס טהרה
 במקוה (לה) (כט): (לו) שקערורות. שוקעות
 במראיהן (לו) (ל): (מ) וחלצו את האבנים.
 כתרגמו וישלפון, יטלוס משס (לו), כמו וחללה נעלו (לא) לשון הסרה: אל מקום
 יהל אור

קרני אור

סלים: [כ] וכן הביא ר"י ג' גנא"ם בערשו, וכח
 שקערורות פירושו בקעים ויש מי שפי' בו קוים,
 והבקעים יותר רחוי בו, כי הקוים אשר לא יעברו שטם
 הגוף אל עומקו, והספן בשקערורות סס הקוים
 כמעמיקים בגוף, והראים ע"ז אמרו ומראיהן שפל מן
 הקיר, וממה שערר ספי' סוס, סתרגוס שאמר בו
 "פמתין" סגור פפמות שהול' ספסרון, וסדומס ללמרו
 בלחת ספסמים (ע"ב יז ט) וסו סס שאני רואס
 בו, אעפי' שולחנו סניאו ראיס מן סתרגוס על פי'
 בו קוים: [כא] וסרד"ק פי', כי סמלס מורכבת מן "שקע"
 כמו רורות: (עב) כי מלת מראיהן ל"ג לרבות, ומלת

מנחת יהודה

בבתים אשר לא בנאום, ולזה היה אפשר שיהיו רעועים
 ונכונים אל הנפילה לרוב זמן זה הבנין (רלב"ג): (לד) הם
 הכלים שסבילתן מסהרתן, כגון כלי עץ וכלי סתכות

מיד שיבא הכהן יסגיר את הבית מספק: (סו) לריך
 למהר לפנות אותו: (סז) וכן כתב בס' (ספה ברורה
 שער בכעלי הכפל) חין למלה הזאת משפחה: (סח) ושרשו
 ארבע אותיות שקער וזהו"ש האחרון כפול:
 (סט) שקערד: (ע) וענינה שורות וקוים, ואין פחות
 משני קוים ממ"ס כל"ר: (עא) כי פעל שקע, מורה על
 הלול בעומק, וכן ותשקע האש, פי' שנסכטה בעומק
 הקרקע, וריר ענינו לחלוחית ודבר ניגר, כמו הרוק
 הנוטף מהפה, וכן פה ר"ל שהמראה שקוע בעומק
 האבנים, ונראה כה כמין לחלוחית הנמלא באבני הכנין,
 מקורי רש"י

צפיס פי"ב מ"ס ילקוט תקס"ס: (כט) ספרא, נפיס
 פי"ב מ"ס: (ל) ספרא: (לא) דנריס כ"ס, ע':

זבגרים: (לס) ואולי ישתמש בהם בימי סהרתו, או ינע בתרוסה וקרשים: (לו) שיהיו מראיהם שוקע מן הקיר, כסו
 שאמר אח"ז ומראיהם שפל מן הקיר, ובזכור לאברהם יש גי' "שוקעין מראותיו" ועיין ברא"ם, ובנתת"ש, ובהכות"ק,
 ובהתוה"פ כי' פ"ס, סה שהעירו ע"ז: (לז) והפי' מן ישלפון, יטלוס משס:

בְּהֵן מִכְתָּשׂא וִירְטוֹן יִתְהֵן
 לְמַפְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְר
 מְסֻאָב: מֵא וַיִּת בֵּיתָא
 יִקְלִפוֹן מְגִיו סְחֹר סְחֹר
 וִירְטוֹן יִת עִפְרָא דִי קְלִיפּוֹ
 לְמַפְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְר
 מְסֻאָב: מֵב וַיִּסְבוֹן אֲבָנִין
 אוֹחְרִנִין וַיַּעֲלוֹן לְאַתְר
 אֲבָנִיא וְעִפְר אוֹחְרִן יִסֵּב

אֶל־מְחֹיץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא :
 מֵא וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב
 וַיִּשְׁפְּכוּ אֶת־הָעֶפֶר אֲשֶׁר הִקְצוּ אֶל־
 מְחֹיץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא :
 מֵב וְלָקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וַהֲבִיאוּ
 אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעֶפֶר אֶתְר יִקַּח

רש"י

אבן עזרא

טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מסמאות מקומן בעודן צו לח) לב): (מח) יקציע. דרילי"ר בלעז לט), ובלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים: סביב. סביבות הנגע מ), בת"כ נדרש כן שיקלוף הטיח מח) שסביב אבני הנגע מנ) רג): הקצו. לשון קלה מג) אשר קלעו מד) בקלוע הנגע סביב מה): הפך יקציע (עד) והוא פנורת טחים אותו טפל (יחו' יג י) (פה):

את האבנים, יסירו (עג) וכן חלצני ה' מאדם רע (תה' קס ב) (עד): אל מקום טמא. שלא יקחם משם אדם, שיהיו נכרים שהם טמאים (עה) [כב]: מא ואת הבית יקציע, פנורת מקצעות (ישעיה מד יג) (עו) וכן סר ואהלות קציעות (תה' סה ט) (עז) וטעמו פצולות (עה) וי"א שיפצלו הכצוע (עט) ואין זה נכון, כי כבר פשה הנגע בבית רק יקציע כל הבית (פ) [כג]: וטעם מבית. מבפנים (פח): הקצו. פנורת קצה (פכ) כי קצתו ההוא למעלה הסירו לבדו (פג) כי טחים אותו טפל (יחו' יג י) (פה):

יהל אור

קרני אור

שפל ל"י, והיה ל"ל שפלים, ויפרא שמלת שפל תשוב אל כל אחד מהם: (עג) יסירו: וינתקו ממקומם: (עד) הולאת דבר מדבר דוחק שררך כח להולאו קרויה חליצה, וכן כל חליצה מלצה ודוחק חלצני ד' מאדם רע (רל"ט): (עה) וכן פי' רש"י ז"ל מקום שאין טהרות משתמשות שם: (עו) והוא שם כלי שמקלף צו ההרש העץ ומחליקו: (עז) ופי' שש הח' ז"ל שקציעות מגזרת המקצועות, והמלה המוכה על בגדותיך, וביאורו שם שמקצועות הוא הכלי שמקלפים צו ומתקנים צו ומליירים צו, ויהיה פי' שם מתוקנות כל בגדיך: (עה) וטעמו פה שיקלע ויפאל הסיה, רוצה לומר שיסיר הטיח: (עט) שיקלוף רק המקום שהקציע: (פ) וכן ת"א ויוב"ע, ועיין קרני אור: (פח) פי' יקציע כל הבית מצפנים: (פכ) ופי' אשר לקחו קלעו: (פג) כי קלעו עפרו שהיתה למעלה הסירו ממנו: (פד) ופי' לטוח במקום הקלוי: (פה) ופרשו "טוח" מנחי העי"ן, וענינו שטחין כותלי הבית כסיד או כחמר בין אבן לאבן:

ומן שפר", כי הוא ענין טהרות ועכוות כמו שפרוריה, ורנ"ו יפרש שהמלה מורכבת מן "שקע" ומן "ערה" שקע יורכ על היות האבן שקועה צבנין וערה יורה להיפך שאפשר לחלצו מן הקיר כשיקצו הטיח סביבותיה וסד"ל הביא מת"א שחרגס "פסתין" ענין גומות והוא משרש "קער", והנה נגעי הנמים נקראים כן, להיותם כעין גומות, ואס"כ מפרש שמרליכין שפל מן הקיר, והכל"ג הביא ממרגוס כ"י שכו"ג שם "פסתין" וכ"ה במרגוס סביוניטה, וכוא רוצה לגרום "פסתין" מלשון המשנה שבנעשים פתך עי"ש, ועיין ספרא ובהתוס"מ מה שביאר צו, ולדעת ח"י געועניוס נס' המלין שלו ביאר ג"כ כי שקערוות הוא מענין עומק, ולדעתו הוא נגור מן קערה, והעי"ן כמו שלהבת מן להב: [כב] וכ"ה (ספרא) אל מקום טמא שיהא מקומו טמא, ועיין בהתוס"מ שם: [כג] ולדעת ח"ל (ספרא) ואת הבית יקציע וכו' לא לקחו קלעו: (פג) כי קלעו עפרו שהיתה למעלה הסירו ממנו: (פד) ופי' לטוח במקום הקלוי: (פה) ופרשו "טוח" מנחי העי"ן, וענינו שטחין כותלי הבית כסיד או כחמר בין אבן לאבן:

מקורי רש"י

מנחת יהודה

לב) ספרא ילקוט מקס"ו פס"ו: לב) ספרא:

לח) דעת ר"י (ספרא) שהסקום ישאר טמא, אף שניטל האבנים משם, דעתו שם שאף העפר הניטל עם האבנים ספסא הסקום כמו האבנים: (לט) וברש"י כ"י רזוני"ר, ובז"ל רדוי"ר (רדוני"ר) (עשוואס פאן אייגער זאבע נאך אונד גאך לאז רייסען, היער אב קראטצען): מ) ולא סביבות הבית: מח) בז"ל יש גי' "הטיח", גם "הקיר": מנ) דמלשון ואת הבית משמע כל הבית מבפנים ומבחוץ, לכן אמר מבית שאינו אלא סבפנים, ומלשון סביב מיעש שנס סבפנים לא יקציע אלא סביב הנגע: מנ) שרשו קצה, וענינו כריתה וקלוף: מד) והכתוב יאמר, אשר הקצו, ופי' אשר קצעו, ושרש קצע ענינו נ"כ כריתה וקלוף: מה) צ"ל "בקצות הנגע סביב" וכן הוא בכ"י שבדי זכ"א"ם ובקצת דמוסים קדמונים כתוב "בקצו" והאחרונים פשו וכתבו "בקצוע" (שד"ל) וכ"ה בהגנת הספרא "בקצות" וכתב, שהגי' "בקצוע" משובשת, שאין לשון חקצוע נוטל על הנגע כלל, גם לא על מה שנקלף, רק על הכותל שמקיפין

וְטַח אֶת־הַבַּיִת׃ מִן וְאִם־יָשׁוּב הִנָּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֲרֵי חֲלִיץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְּצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטּוֹחַ׃ מִד וּבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהִנֵּה פָּשָׁה הִנָּגַע בַּבַּיִת צָרַעַת מִמֶּאֲרַת

וַיִּשׁוּעַ ית בַּיְתָא : מִן וְאִם יתוּב מִכְּתָשָׁא וַיִּסְגֵי בַּבַּיְתָא פְּתֵר דְּשְׁלִיפּוּ ית אֲבָנִיָּא וּבְתֵר דְּקְלִיפּוּ ית בַּיְתָא וּבְתֵר דְּאֶתְשַׁע : מִד וַיִּיעוּל פְּהִנָּא וַיַּחֲזִי וְהָא אוּסִיף מִכְּתָשָׁא בַּבַּיְתָא מְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא

אבן עזרא

רש"י

מִן אַחֲרֵי חֲלִיץ אַחֲרֵי שְׁחֵלֶץ וְאַחֲרֵי הַקְּצוֹת אֶת הַבַּיִת בַּתְּחִלָּה (פו). וּמִלַּת וּלְקַחוּ וְהִבִּיאוּ , רַבִּים בַּמִּהְרָה (פו): וְעַפְרֵי אַחֲרֵי יִקַּח . בַּעַל הַבַּיִת שִׁירְצָה לְדוֹר בּוֹ (פח), וְאִם הִנָּגַע יוֹשׁוּב יבֹא

(מג) הַקְּצוֹת . לְשׁוֹן הַעֲשׂוֹת (לד), וְכֵן הַטּוֹחַ (מו), אֲחֵל חֵלֶץ אֶת הָאֲבָנִים מוֹסֵב הַלְשׁוֹן אֶל הָאָדָם שְׁחֵלֶץ (מו), וְהוּא מִשְׁקַל לְשׁוֹן כָּבֵד, כְּמוֹ כִּפֵּר, דְּכַר מַח) : וְאִם

יִשׁוּב הִנָּגַע . יְכוּל חוֹזֵר בּוֹ צִיּוּם יֵהֵא טַמֵּא, ת"ל וְשָׂב הַכֹּהֵן לֵהּ, וְאִם יוֹשׁוּב מֵט, מַה שִׁיבָה הָאֲמוּרָה לְהֵלֵן (ג) צְסוּף שָׂבֹעַ אֵף שִׁיבָה הָאֲמוּרָה כֹּאֵן צְסוּף שָׂבֹעַ נֵחַ (לו): (מד) וּבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהִנֵּה פָּשָׁה . יְכוּל לֹא יֵהֵא הַחוֹזֵר טַמֵּא אֲלֵא אִ"כ פִּשְׁה נֵב), נֹאמֵר לְרַעַת מִמֶּאֲרַת צְבָתִים, וְנֹאמֵר לְרַעַת מִמֶּאֲרַת צְבָנִים (לו), מַה לְהֵלֵן עַ) טַמֵּא אֶת הַחוֹזֵר אֶתְפִּי שְׁאִינוֹ פּוֹשֵׁה (נד), אֵף כֹּאֵן נֵה) טַמֵּא אֶת הַחוֹזֵר אֶתְפִּי שְׁאִינוֹ פּוֹשֵׁה, אִ"כ מַה ת"ל וְהִנֵּה פִּשְׁה נֵו), אֵין כֹּאֵן מְקוּמוֹ שֶׁל מְקָרָא זֶה ט), אֲלֵא וְנָתַן אֶת הַבַּיִת נֵחַ) הִיָּה לוֹ לְכַהּוֹב אַחֲרֵי וְאִם יוֹשׁוּב הִנָּגַע נֵט), וּרְאָה וְהִנֵּה פִּשְׁה ט), הֵא לֹא בֹא לְלַמֵּד אֲלֵא עַל נִגַע הַעוֹמֵד צְעִינִי צְסוּבֵי רֵאשׁוֹן טא), וּבֹא צְסוּף שָׂבֹעַ שְׁנֵי וּמִלְאוּ שְׁפִשָּׁה שֶׁלֹּא פִי' בּוֹ הַכְּתוּב לְמַעַלָּה כְּלוֹם טב), צְעוּמֵד צְעִינִי צְסוּבֵי רֵאשׁוֹן וּלְמַדֵּךְ כֹּאֵן צְפִשִׁיּוֹן זֶה טג), שְׁאִינוֹ מְדַבֵּר אֲלֵא צְעוּמֵד צְרֵאשׁוֹן וּפִשְׁה צְשֵׁנִי וְמַה יַעֲשֶׂה לוֹ, יְכוּל יִתְלַנּוּ כְּמוֹ שְׁסַמֵּךְ לוֹ וְנָתַן אֶת הַבַּיִת, ת"ל וְשָׂב הַכֹּהֵן טד), וּבֹא הַכֹּהֵן טה), נִלְמֹד צִיָּאה מְשִׁיבָה טו), מַה שִׁיבָה חוֹלֵץ וְקוֹלָה וְטַח וְנֹתַן לוֹ שָׂבֹעַ טז), אֵף צִיָּאה חוֹלֵץ וְקוֹלָה וְטַח וְנֹתַן לוֹ שָׂבֹעַ וְאִם צִיָּאה שֶׁלֹּא צִיָּאה חוֹלֵץ וְקוֹלָה וְטַח וְנֹתַן לוֹ שָׂבֹעַ טז), אֲלֵא חוֹזֵר טז), וּמִנִּין שֶׁאִם טמַד בְּזֶה וּבְזֶה טח) חוֹלֵץ וְקוֹלָה וְטַח וְנֹתַן לוֹ שָׂבֹעַ טט) ת"ל (ובֹא) ע) וְאִם בֹּא יבֹא טא) בְּמַה הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אִם צְפּוֹשָׁה צְרֵאשׁוֹן הִרִי כָּבֵד אֲמוּר טב), אִם צְפּוֹשָׁה צְשֵׁנִי טג), הִרִי

קרני אור

יהל אור

(פו) כִּי בַתְּחִלָּה מְקַלֵּים וְאִם־כִּי מִחֵלֶץ (ס' מ, וּמַל) : (פז) ע"כ יֹאמֵר צִלָּר : (פח) ע"כ יֹאמֵר צִלָּי :

אֲמַרְתִּי אֲלֵא סָבִיב לִנְגַע, פִּי' סָבִיב כֹּאֵכֵן, שָׂבוּ הִנָּגַע קוֹלֵף לוֹ מִסָּבִיב, לֹא סָבִיב הַבַּיִת :

מנחת יהודה

מקורי רש"י

לְד) עִיּוֹן רֵשִׁי לְמַעַלָּה יִגֵּי נִ"ה : לֵה) לְמַעַלָּה פִי' לֵט : לו) סִפְרָא, וְעִיּוֹן רֵשִׁי עִיּוּבִין כִּי"ל ט', ד"ה וְשָׂב כִּכְסוּן, עַם הַחֵרֶץ יוֹתֵר מִכִּפֵּי הַמְּבֹאֵר כֹּאֵן : לו) לְמַעַלָּה יִגֵּי נִ"ח : וְכַסְּהוּ חֲלִיץ בְּמִקוֹם חֲלִיץ, אֲבֵל הַמְּבֹאֵר אֵין סָפֵק שֶׁהוּא סוֹנְקֵד בְּדִנְשׁ, דִּרְכוּ לְנִקְד כֵּן, וּמוֹסֵב עַל הָאָדָם שְׁחֵלֶץ : פח) ר"ל שְׁנִקְד כְּדִנְשׁ : מֵט) וְאִם יוֹשׁוּב הִנָּגַע : נ) בַּפ' ל"ט : טא) שְׁלִשׁוֹן שִׁיבָה דוֹסָה לִמ"ש וְאִם יוֹשׁוּב הַכֹּהֵן שֶׁהוּא בְּסוּף ו' : נב) פִי' אִם חֵלֶץ וְקִצָּה וְטַח וְחוֹזֵר הִנָּגַע וְסִרַח כְּבִית יְכוּל לֹא יֵהֵא סָפֵא אֲלֵא אִ"כ הוּסִיף בַּחוּרְתוֹ : נג) מַה צָרַעַת, מִמֶּאֲרַת הָאֲמוּרָה בְּכַנְדִּים : נד) כְּדַם־שֵׁטֶע לְמַעַלָּה : נה) אֵף צָרַעַת מִמֶּאֲרַת הָאֲמוּרָה כֹּאֵן : נו) וּבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהִנֵּה פִּשְׁה : נז) לֹא אַחֲרֵי וְסִרַח הַכְּתוּב בְּפִסּוּק ט"ג קֵאִי : נח) הַכְּתוּב בְּפִסּוּק ט"ה : נט) הַכְּתוּב בַּפ' ט"ג, וַיְהִיָּה עֲנִין הַכְּתוּבִים אִם יוֹשׁוּב הִנָּגַע אַחֲרֵי חֲלִיצָה קִיצָה וְהַטּוֹחַ, צָרַעַת מִמֶּאֲרַת הִיא בְּבֵית סָפֵא הוּא, וְנָתַן אֶת הַבַּיִת וְגו' וְהִבֵּא אֶל הַבַּיִת וְגו' וְהַשׁוֹכֵב בְּבֵית וְגו' : ס) מַה שֶׁאֵמֵר הַכְּתוּב כֹּאֵן בַּפ' ט"ד, וּבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהִנֵּה פִּשְׁה אֵין מְקוּבוּ כֹּאֵן רַק אַחֲרֵי וְחֹאכֵל כְּבִית שְׁנַפְסוּק ט"ז : טא) בִּבֵּא בְּשָׂבֹעַ רֵאשׁוֹן וּמִצֵּאוֹ עוֹמֵד : טב) וְהוֹזְכְּרוֹן גוֹרֵם כֹּאֵן אַחֲרֵי מִלַּת כְּלוֹם "כְּלוֹסֵר" : טג) פִי' בְּסִקְרָא זֶה דוֹבֵא חֵכֵן וְהִנֵּה פִּשְׁה : טד) לְמַעַלָּה בַּפ' ל"ט : טה) הַכְּתוּב בְּפִסּוּק כֹּאֵן : פ) כְּגו"ש : פז) לְהַסְגִירוֹ : פח) פִי' כְּשַׁעֲמֵד בְּשֵׁנֵי הַשְּׂבֻעוֹת : טט) פִי' שְׂבֻעַ שְׁלִישִׁי : פ) וּבֹא הַכֹּהֵן הַכְּתוּב כֹּאֵן : פא) הַכְּתוּב בַּפ' ט"ח : פב) פִי' אִם פִּשְׁה בְּרֵאשׁוֹן וְעַכְשִׁיו בְּשֵׁנֵי לֹא פִשְׁה הִרִי אֲמוּר הוּא בַּתְּחִלָּת הַעֲנִין שֶׁהוּא סָפֵא, וְכִי"ת הִפִי' אִם יוֹשׁוּב הִנָּגַע שְׁר"ל בְּסוּף שְׂבֻעַ שְׁנֵי וְאֶעֱפִי שְׂבֻעַ שְׂבֻעַ שְׂבֻעַ : טג) אֲבֵל בְּרֵאשׁוֹן לֹא פִשְׁה, וְעִלְיוֹ הוּא אוֹמֵר וּרְאָה וְהִנֵּה לֹא פִשְׁה הִנָּגַע (ט' טח) כְּלוֹסֵר וּרְאָה וְהִנֵּה זֶה שְׁפִשָּׁה עַכְשִׁיו בְּשֵׁנֵי לֹא פִשְׁה בְּשָׂבֹעַ רֵאשׁוֹן, אֲלֵא הִיָּה

הוא בבית טמא הוא : מה ונתן
את הבית את אבניו ואת עציו
ואת כל עפר הבית והוציא אל-
מחויץ לעיר אל מקום טמא :
והבא אל הבית כלי ימי הסגיר
אתו יטמא עד הערב : מה והשכב
בבית יכבם את בגדיו והאכל

בביתא מסאב הוא :
מה ויתרע ית ביתא ית
אבנוהי וית אעוהי וית
כל עפר ביתא ויפק
למפנא לקרתא לאתר
מסאב : מה ודיעול לביתא
כל יומין דיסגר יתיה יהי
מסאב עד רמשא :
מה ודישכוב בביתא יצבע
ית לבושהי ודייכול
בביתא יצבע ית

אבן עזרא

רש"י

הכהן (פט) : מה ונתן את הבית. בצווי,
וכן והוציא (ל), והקרוב שסגור יהיה שבעת
ימים (לא), רק הכתוב אחז דרך קצרה,
והעד והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו
בראשונה ובשנייה (נב) : מה יטמא עד
הערב. אתר שירחץ בשרו כמשפט (נג) :
מה והשוכב. חסור, על בן יכבם בגדיו
ורחץ במים וטמא עד הערב, ולא הזכירו
הכתוב (נד), כי כל שוכב ואוכל הוא בא
בבית (נה) :

כבר אמור עד), הא חינו אמור (ובא) ואם
בא יבא אלא את שבה צבוק ראשון,
ובא צבוק שבע שני וראה והנה לא פשה,
זה העומד מה יעשה לו עה), יכול יפטר
וילך כמו שכתוב כאן וטהר את הבית עו),
ת"ל כי נרפא הנגע לא טהרתי אלא את
הרפוי עו), מה יעשה לו, ביאה אמורה
למעלה עח), וביאה אמורה למטה עט),
מה בעליונה חולץ וקולה וטה ונותן לו
שבוע דגמה לה זה שיבה זה ביאה פ), אף בתחתונה כך פא) וכו' כדאיתא
בתורת כהנים לח), גמרו של דבר, אין נתילה אלא בנגע החוזר אחר חלילה
וקלוי וטיחה, ואין החוזר לריך פשיון פנ), וסדר המקראות כך הוא ואם ישוב ונתן,
והבא אל הבית, והאוכל בבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד
בראשון שנותן לו שבוע שני להסגרו, וצבוק שבע שני להסגרו, בא וראה
שפשה, ומה יעשה לו חולץ וקולה וטה, ונותן לו שבוע, חזר נותן, לא חזר טעון לפרים,
שאין בנגעים יותר משלשה שבועות פנ) לש) :

יהל אור

בפסוק מ"ד ודעת חז"ל בזה פיין רש"י :
(ג) ג"כ בצווי : (לא) וכ"ה (ספרא) שזמנו ו' ימים
כמו בכל הנגעים : (נב) ופי' כל ימי הסגיר אותו
שבוע ראשונה, וכן אם לא פשה בראשונה,

מנחת יהודה
חיה עומד בו : טד) הרי ג"כ אמור וראה והנה פשה
חנגע בבית, שפי' על מי שלא פשה בראשון ופשה בשני :
פה) פי' אם עמד בראשון ובשני, ש"ל שכמו שאם
עמד בראשון מקיליגן להסגיר עוד שבוע כן אם עמד גם בשני נסחר לגמרי : טו) בפ' מ"ח, ואם בא יבוא ונו', וראה
והנה לא פשה ונו' וטהר הכהן את הבית : טז) שרפואה לא יצדק רק אחר הפיחה שלא שב הנגע, משא"כ אם
עמד בעיניו ולא פשה קודם הפיחה לא נרפא הנגע : פח) בפ' מ"ד ובא הכהן וראה והנה פשה : טט) בפ' מ"ח :
ס) עיין אות ס"ו, מפני שביאה ושיבה הוא עגין אחד דשניהם מורים שבא מביהו לבית המנוגע : פא) חולץ
וקוצה וטה ונותן לו שבוע שלישי : פב) ורנה"ו יפרש כי פשיון נקרא כל חזרת נגע, וענינו שפשה על מה שהיה
תחלה : פג) והנה בנגעי הבגדים היו שני הסגרים, ובנגעי הבתים שלשה, לפי שהיה הבגד דבר קל שאין
בו חסרון מסון רב, ולכך לא חששה התורה עליו הרבה, אמנם הבית הפסדו מרובה, ולכך התסירה התורה בו
ואמנם בשאר הדברים ילמד זה מזה (רד"א) :

בבית יכבם את בגדיו : מח ואם
 לא יבא הכהן וראה והנה לא
 פשה הנגע בבית אחרי הפת את
 הבית וטהר הכהן את הבית כי
 נרפא הנגע : מט ולקח לחטא את
 הבית שתי צפרים ועץ ארו ושני
 תולעת ואזב : נ ושהט את הצפר
 האחת אל כלי חרש על מים
 חיים : נא ולקח את עץ הארו ואת
 האזב ואת שני התולעת ואת
 הצפר החיה וטבל אתם בדם
 הצפר השחוט וּבמים החיים

לבושיה: מח ואם מיעל
 יעול פהנא ויחוי והא לא
 אוסיף מכתשא בביתא
 פתר דאפשע ית ביתא
 ודפי פהנא ית ביתא
 ארי אהסי מכתשא:
 מט ויסב לדפאה ית ביתא
 תר תין צפרין ואשא
 דארזא וצבע זהורי
 ואזבא: נ ויפוס ית צפרא
 חדא למאן דחסף על מי
 מבוש: נא ויסב ית אשא
 דארזא וית אזבא וית
 צבע זהורי וית צפרא
 חיהא ויטבל יתהון
 בדמא דצפרא נכסהא
 ובמי מבוש וידי לביתא

רש"י

אבן עזרא

(מח) ואם בא יבא פד). לסוף שבוט (מט) ולקח. כחבירו (נו) :

שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד בעומד בעיניו בראשון ובשני מה
 יעשה לו, יכול יטהרט כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, ת"ל כי נרפא הנגע,
 לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקלה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה
 טעון חלילה וקלוי וטיחה ושבוט שלישי, וכן המקרא נדרש, ואם בא יבא בשני
 וראה והנה לא פשה יטיחו, ואין טיחה בלא חלוץ וקלוי, ואחרי הטוח את הבית
 וטהר הכהן אנו הבית, אם לא חזר לסוף השבוט כי נרפא הנגע, ואם חזר כבר פירש
 על החוזר שטעון נחילה מ: (מו) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלק את נגעו פה),
 יכול שאני מוליא המוחלט שקלק את נגעו פו), ת"ל כל ימי פו): ישמא עד הערב.
 מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפילו שהה בכדי אכילת פרס פח) פח), ת"ל והאוכל
 בבית יכבם את בגדיו, אין לי אלא אוכל פח), ושוכב מנין ג), ת"ל והשוכב, אין לי אלא
 אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין ג), ת"ל יכבם יכבם ג) ריבה ג), א"כ

יהל אור

(ו) למעלה פ' ד' :

מנחת יהודה

מקורי רש"י

(ט) ספרא: מא) ספרא, ברכות מ"א ח' ועיין רש"י
 טס ד"ה אכילת פרס, עירובין פ"ב ב' ועיין רש"י טס
 ד"ה מניח תוספתא דנגעים פ"ז, תוספתא מקולות
 מאי כל לרבות המוחלט, אף שקלק נגעו מטמא: פח) הוא שיעור מעודה אחת, שפרס ר"ל חצי ככר, מלשון פרוסה
 ושלפה, ושיעורה לדעת רש"י ד' בצים (רש"י פסחים מד א) ד"ה ומשני: טס) דהיינו אוכל בהסבה שהוא שוכב
 (אוכל: ג) פ"י אם הוא שוכב לבד: ג) פ"י ראפילו לא שוכב ולא אכל רק שהה כשיעור אכילת פרס: ג) מט"ש
 שני פעמים יכבם בגדיו, שהיל"ל. והשוכב בבית והאוכל בבית יכבם בגדיו: ג) לרבות מי שבא ושהה, אעפ"י שלא
 אכל

וְהָיָה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים :
 וְחָטָא אֶת־הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפּוֹר
 וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצִּפּוֹר הַחַיָּה וּבַעֵץ
 הָאֵרֶז וּבְאֵזֹב וּבְשֵׁנֵי הַתּוֹלְעֵת :
 וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה אֶל־
 מַחוּץ לָעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּכְפָר
 עַל־הַבַּיִת וְטָהַר : חֲמִישִׁי נָד זֹאת
 הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצָּרְעָת וּלְנִתְקָ:
 נָה וּלְצָרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת : וּלְשֵׂאת
 וּלְסַפְּחַת וּלְבִהָרַת : וְלְהוֹרֹת בְּיוֹם
 הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהָר זֹאת תּוֹרַת
 הַצָּרְעָת : פ טו א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר : ב דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאָמַרְתֶּם אֲלֵיהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זָבּוּ

שבע זמנין : נב וידברי
 ית ביתא בדמא דצפורא
 ובמי מפוע ובצפורא
 חיתא ובאשא דארזא
 ובאזובא ובצעע זהרי :
 נג וישלח ית צפורא חיתא
 למברא לקרפא לאפי
 חקלא ויכפר על ביתא
 וידבי : נד דא אורייתא
 לכל סכתא סגירותא
 ולנתקא : נה ולסגירות
 לבושא וקגי תא :
 נו ולעסקא ולעדיא
 ולבחרא : נו לאלפא ביום
 מסאבא וביום דכיא דא
 אורייתא דסגירותא :
 נז ומליל יי עם משה ועם
 אהרן למימר : נ ח מלידו
 עם בני ישראל ותימרון
 להון גבר גבר ארי יהי

אבן עזרא

רש"י

נז ביום הטמא. ביום שיהיה האדם או
 הכנור או הבית טמא או טהור (נז) : א וידבר
 ה' אל משה ואל אהרן. כי הכהנים יפרישו
 בין זבה לנדה, כאשר אמרו חז"ל, בין דם
 לדם (דברי יו ח) (ה), ועתה יחל לבאר
 הטמאים מדבר נסתר, כי הצרעת ננע גלוי:
 ב זב. כסו זבת חלב (שמות ג ח) כדמות
 טפות נוטפות (ב) : מבשרו. כנוי לערות
 בזב וטמא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה קלה נדה (ג), מטמאה

למה נאמר הכול ושוכב נד), ליתן סיפור
 לשוכב כדי אכילת פרס טב) : (נו) להורות
 ביום הטמא וגו'. חיזה יום מטהרו,
 וחיזה יום מטמאו (נה טג) : (נז) כי יהיה
 זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא (ח) ת"ל
 מצשרו, ולא כל צשרו (א) אחר שחלק
 הכת"ב בין צשר לבשר זכתי לדין (ב) טמא
 טומאה שהיא מטמאה טומאה קלה נדה (ג), מטמאה

יהל אור

(15) מצואר דיניהן :

(ח) ב"ה (סנהד' פו ח) כי יפלא ממך וגו' בין
 דם לדם (דברי יו ח) בין דם נדה, דם
 מנחת יהודה

לידה, דם זיבה, ואמר קרא (שם שם ט) זבחת אל
 הכהנים וגו', ע"כ כלל בזה הדבור את אהרן :
 (ב) שנוסף מאליו טיפין טיפין כלי כונה, והוא חולי
 מקורי רש"י

אכל ולא שכב אלא שהא מטמא בגדים : נד אחרי
 דבשהייה הדבר תלוי : לס) מפלת ביום ידויק שההבאה
 לפומאה ולטהרה לא יהיה רק ביום ולא בלילה : ח) פי' אפילו הזב מפיו או מחוטמו וזונו יהא טמא : ב) פי' נתנה
 לי רשות לרונ באיזה בשר מבשרו ששתעי : ג) כה שקורא נדה טומאה קלה טשום שאין צריכה ז' נקיים וקרובן סת
 שאין כן זבה גדולה שצריכה ז' נקיים וקרובן, וכן קורא לבשל קרי טומאה קלה בערך הזה, פשוט דבשל קרי לא בעי נטי
 קרבן ולא ספירת שבעה :

טָמֵא הוּא: ג וְזאת תהיה טמאתו
בזובו רר בשרו את זובו או
החתים בשרו מזובו טמאתו הוא:
ד כל המשכב אשר ישכב עליו
הזב יטמא וכל הכלי אשר ישב
עליו יטמא: ה ואיש אשר יגע

דאיב מבשריה דוביה
 מסאב הוא: ג ונדא תהי
 סאובתיה פדוביה ריר
 בשריה ית דוביה או
 חתים בשריה מדוביה
 סאובתיה היא: ד כל
 משכבא די ישכוב עלוהי
 דובנא יהי מסאב וכל
 מנא די יהיב עלוהי יהי
 מסאב: ה ונבר די יקרב

רשי

אבן עזרא

הזכר (ג): זובו. שם (ד): ג וזאת תהיה
 טמאתו. השעם (ה) כי הזוב הוא על כי
 דרכים (ז): רר בשרו. מנזרת ויורד רירו
 על זקנו (ש"א כא יד) (ו): או החתים.
 כמו נסגר, מנזרת כי חתום הוא (ישעי' כט
 יא) (ח) [א] והשעם שהתחבר הזוב ונקרש,
 ולא יצא הקרי בשכבו עם האשה (ט) [ב]
 ונזרה אהת למשכב ולמושב (י), וכן הנוגע

טומאה חמורה זיבה, אף הזב ממקום
 שטמא טומאה קלה קרי, מטמא טומאה
 חמורה זיבה (ב): זובו טמא. למד
 על הטפה שהיא מטמאה (ד) (ג), זוב
 דומה למי בלק של שעורין (ה) ודחוי (ו)
 ודומה ללובן ביצה המוזרת (ז), שכבת זרע
 קשור כלובן ביצה שאינה מוזרת (ד): (ג) רר.
 לשון ריר (ה) שזב את בשרו (ח) (ו): את זובו.
 כמו ריר שיוצא ללול: או החתים
 שיוצא עב וסותם את פי האמה, ונחתם בשרו
 מטפת זובו, זהו פשוטו, ומדרשו (ז)
 מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא,
 שנאמר זב מצטרו זובו טמא הוא,
 ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא,
 שנאמר טומאתו בזובו, רר בשרו את זובו
 או החתים בשרו מזובו טומאתו היא, הא
 כיצד שמים לטומאה (ט), והשלישי מזקיקתו
 לקרבן (י): (ד) כל המשכב. הראוי למשכב,
 יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת (יא)?
 ת"ל אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר (יב)
 אלא אשר ישכב המיוחד תמיד לכך (יג),
 ילא זה שאומרים לו עמיד ונעשה מלאכתנו (ח):
 אשר ישב. ישב לא נאמר אלא אשר ישב

קרני אור

[א] כי נחתם ונסגר הבשר הכוא מפני עוני הלימה
 היוצאת כמו שיקרה לבעלי האבן בכליות שמתהווה
 שם לימה עבה שרופה מחום הכליות, ונעצר ממנה השמן
 מלצלות ולא יצא רק כמו לימה עבה (רד"א): [ב] וקמ"ל
 שבשני הדרכים מטמא, ומ"ל לא נימא להו כוה, דאם
 (ו) ויסרש הכתוב על איזה אופן תהיה
 הזיבה שיקרא זב ויטמא: (ז) פועל משם, ויורד רירו על זקנו,
 והוא הרוק הדק הנוסף מן הפה, ופי'
 שיהיה דר בשרו ונעשה דק כריר היוצא מפה שהוא יורד ללול: (ח) ושרשו חתם,
 והחתים מן ההסעיל: (ט) מפני שיוצא עב סותם פי האמה ונחתם בשרו מחמת זובו: (י) שעל הרוב ימלא כס מן הזוב היוצא

זה לחלושי מתניס להולשת כה המחזיק: (ג) בא
 בהשאלה אל חצר התשמים בזכר, וכן אשר בשר חמורים
 בשרם (יחז' כג כ) גדלי בשר (שם טו כו) ובד"ק
 כנוי לערוה" וכן נכון יותר, כי כן יכנה ג"כ ערות
 האשה (למטה טו יט): (ד) שמו"ל לזיבת הזרע:
 (ה) הסעם מה שהקדים הכתוב במלות, וזאת תהיה טומאתו: (ו)
 הזיבה שיקרא זב ויטמא: (ז) פועל משם, ויורד רירו על זקנו,
 והוא הרוק הדק הנוסף מן הפה, ופי'
 שיהיה דר בשרו ונעשה דק כריר היוצא מפה שהוא יורד ללול: (ח) ושרשו חתם,
 והחתים מן ההסעיל: (ט) מפני שיוצא עב סותם פי האמה ונחתם בשרו מחמת זובו: (י) שעל הרוב ימלא כס מן הזוב היוצא

מקורי רשי

מנחת יהודה

(ד) שלא תאמר שאינו מטמא אלא האיש הזב, ולא הזוב
 היוצא ממנו, ת"ל זובו מטמא: (ה) פי' דק שאינו מקושר:
 (ו) ובג' גדה (ל"ה ב') "דיהה" ופי' רש"י שם, שתקמק
 ונפרד ואינו קשור: (ז) ופי' רש"י ז"ל שם, שאינה משרצת
 אפרוח תחת תרנגולת", והוא דספנא מארעא ולא בא מופר:
 (ח) ובז"ל יש בגי' מבשרו, ופי' רש"י (גדה נ"ו א') כעין
 ריר שהוא לח, כמו ויורד רירו על זקנו (ש"א כ"א י"ד):
 (ט) וכ"ח בגי' שם, אין בין ראיה שניה לראיה
 שלישית בזב אלא בקרבן: (י) כגון דף של נחתמים או עריבה גדולה: (יא) אם היה אוסר כל אשר שכב עליו יכלול
 כל דבר אשר שכב עליו: (יג) והנה מט"ש אשר ישכב עליו, וכא אסר אשר שכב עליו כלשון: עבר, וידוע שהעמיד
 הבא במקום עבר טורה על התמידות כמו כל ימי אשר ישכון הענן (בכד' פ' י"ח) ככה יטשה איוב (איוב א' ה')
 היינו

ילקוט תקס"ו, פס"ז: (ב) ספרא נדה שם ילקוט שם, פס"ז:
 (ג) ספרא, נדה ג"ה א' ילקוט שם פס"ז: (ד) ספרא,
 נדה ל"ה ב': (ה) איוב ו' ו': (ו) עיון נדה כ"ו א':
 (ז) ספרא, נדה מ"ג ב', מגילה ח' א', ילקוט תקס"ו,
 פס"ז: (ח) ספרא, שבת כ"ט א', מגילה כ"ג ב', נדה
 (ט) פי' לטומאת זיבה, וטומאת האיש, כלובן, וטומאת האשה בדם: (י) כגון דף של נחתמים או עריבה גדולה: (יא) אם היה אוסר כל אשר שכב עליו יכלול
 כל דבר אשר שכב עליו: (יג) והנה מט"ש אשר ישכב עליו, וכא אסר אשר שכב עליו כלשון: עבר, וידוע שהעמיד
 הבא במקום עבר טורה על התמידות כמו כל ימי אשר ישכון הענן (בכד' פ' י"ח) ככה יטשה איוב (איוב א' ה')
 היינו

בְּמִשְׁכְּבוֹ יִכְבֶּם בְּגִדְיוֹ וּרְחֵץ בַּמַּיִם
 וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְהֵיטֵב עַד־
 הַבֶּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הַזֹּב יִכְבֶּם
 בְּגִדְיוֹ וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־
 הָעֶרֶב: חצי הספר וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזֹּב
 יִכְבֶּם בְּגִדְיוֹ וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־
 הָעֶרֶב: ח וְכִי־יֵרֶק הַזֹּב בַּטְּהוֹר
 וְכַבֵּם בְּגִדְיוֹ וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־
 הָעֶרֶב: ט וְכָל־הַמְּרֻכָב אֲשֶׁר־יִרְכַּב
 עָלָיו הַזֹּב יִטְמָא: י וְכָל־הִנֵּגַע בְּכָל

בְּמִשְׁכְּבוֹ יִכְבֶּם בְּגִדְיוֹ וּרְחֵץ בַּמַּיִם
 לְבוּשׁוֹהֵי וַיִּסְחֵי בְּמֵיא
 וַיְהִי מִסָּאָב עַד רְמִשָּׂא:
 ו וְדִיתִיב עַל מְנָא דִּי
 יתִיב עֲלוֹהֵי דוֹבְנָא יִצְבַּע
 לְבוּשׁוֹהֵי וַיִּסְחֵי בְּמֵיא
 וַיְהִי מִסָּאָב עַד רְמִשָּׂא:
 ז וְדִיקְרַב בְּבֶשֶׂר דוֹבְנָא
 יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהֵי וַיִּסְחֵי
 בְּמֵיא וַיְהִי מִסָּאָב עַד
 רְמִשָּׂא: ח נְאֻרֵי יְרוֹק
 דוֹבְנָא בְּדִכְיָא וַיִּצְבַּע
 לְבוּשׁוֹהֵי וַיִּסְחֵי בְּמֵיא
 וַיְהִי מִסָּאָב עַד רְמִשָּׂא:
 ט וְכָל מְרַכָּבָא דִּי יִרְכַּב
 עֲלוֹהֵי דוֹבְנָא יְהִי מִסָּאָב:
 י וְכָל דִּי יִקְרַב בְּכָל דִּי

רש"י

אבן עזרא

עליו הזב במיוחד תמיד לכך יד (ט) :
 (ה) ואיש אשר יגע במשכבו . לימד
 על המשכב שחמור מן המגע (טו) , שזה נעשה
 אב הטומאה , לטמא אדם לטמא בגדים (טז) ,
 והמגע שאינו משכב אינו אלא ולד הטומאה יז) ,
 ואינו מטמא אלא אוכלין ומסקין י) : (ו) והיושב
 על הבלי . אפילו לא גגע אפילו עשרה כלים
 זה על זה כולן מטמאין משום מושב , וכן במשכב יח) יא) : (ח) וכי ירוק הזב בטהור .
 זנגע צו אונשאו , שהרוק מטמא במשא יט) יב) : (ט) וכל המרכב . אעפ"י שלא ישב עליו
 כגון התפוס של סרגא כ) שקורין לו ארע"ן טמא משום מרכב כא) יג) , והאוכף שקורין

באחד מהם משפט אחד לו יא) : ז והנוגע
 בבשר הזב . באיזה אבר שיהיה יב) ג) :
 ח ירק . ידוע מפעלי הכפל יג) והעד דגשות
 קו"ף רוקי יד) הנה גם רוקו יזיק , כי
 הזוב מהחלויים הנדבקים טו) , ואין מנהג
 האדם שירוק בפני חברו רק איננו בכוונה טו") ,
 כי הזב זרק רוקו ונפל על הטהור : ט זבל
 המרכב . שהוא מקבל טומאה כדברי

יהל אור

קרני אור

מכלי הפז מהיושב או השוכב עליו : יא) לו רק משפט
 אחד שאינו מטמא אלא אוכלין ומסקין , כי הוא רק
 ולד הטומאה , פיין ספרא וכפ"י רש"י ז"ל : יב) כי
 אין סי' כמו רר צטרו שהוא כינוי לאבר הזכר :
 יג) וזהו טומאת הזוב בליש
 מפני היותו חולי כבד מן ההלמים הנדבקים : טו") וכד"ק "ואינו בכוונה" :

יוצא לחוץ פשיטא דטפות עבות מטמאים כ"ט מדקות ,
 ואם סותט פי סלמה ואינו יוצא , הלא ח"מ עד שיצא
 פנשור , וע"כ פי' ט"ל על מספר הראייה , ואופני
 טומאה פיין (ספרא) וכמה"מ טס : ג] מה שחפס
 יג) ושטרו רקק : יד) עד בלעי רוקי (איוב ז יט) להורות על הכפל : טו) וזהו טומאת הזוב בליש
 מפני היותו חולי כבד מן ההלמים הנדבקים : טו") וכד"ק "ואינו בכוונה" :

מקורי רש"י

מנחת יהודה

מ"ט ז' : ט) ספרא : י) ספרא : יא) ספרא , שנת פ"ב ב'
 נדכ כ"ה ח' , טס ס"ט ב' , כלים פ"ח מ"ג ילקוט מקס"ס ,
 פס"ו : יב) ספרא , נדכ כ"ה ב' , ילקוט טס , פס"ז :
 יג) ספרא , עירובין כ"ז ח' , ועיין כלים פכ"ג מ"ג :

חיינו שיתמיד הזב לשכוב עליו (התורה"ט) : יד) פי'
 המיוחד לישיבה : טו) שאינו של משכב : טז) שהמשכב
 כסמא האדם הנוגע בו , והאדם ההוא כסמא בגדים
 שעליו או בלי שטף בנגעו בהם וערשה אותם ראשון כמנהג :
 יז) והוא ראשון בלבד : יח) ובספרא , ואפילו ע"ג אבן כסמא"
 פי' שאם יש אבן על משכב זב או זבה וישב אדם על האבן אעפ"י שלא נגע אדם במשכב שהאבן חוצצת שם , אעפ"י שהאבן
 אינה מקבלת טומאה , והפי' מן אבן כסמא , עיין ערוך השלם , וביבקש דעת מהג' תפא"י פי' ז' וסי' כ"א יפרש , ר"ל משה
 גדול הצדיק שי"כ"ה כאבן גדול וכבד" , וכן פי' רש"י (נדה נ"ה , א') אבן גדולה חמושה על הכלים : יט) וכן ביחו וניעו ומימי
 האף : כ) בערבי קורין למרכב סורג , והתפוס של המרכב , הוא תבליטה שלפני האוכף ושלאחריו הכחזיקים את המרכב
 מלהחליק לפניו או לאחריו , והוא סמא משום מרכב לפי שאינו ראוי לישיבה אלא להסמך עליו בעת שהוא רוכב על
 האוכף : כא) וכן פי' רש"י (עירובין כו א) תפוס האוכף ארצון בלע"ז , שמשכב הופס באותו עץ שנקרא ארצון"ן ולהכי
 כסמא משום מרכב , ומלת ארצון"ן פתרו אותו הטבארים (דער זאכטעל באנגען) :

ואטטעל

אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתּוֹתָיו יִטְמָא עַד־
הָעֶרְבִי וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו
וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד־הָעֶרְבִי: יֹאכַל
אֲשֶׁר יִגְעֵבוּ הַזֹּב וַיְדִי לֹא־שִׁטָּף
בַּמַּיִם וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם
וְטִמָּא עַד־הָעֶרְבִי: יִב וְכָל־חֲרָשׁ
אֲשֶׁר־יִגְעֵבוּ הַזֹּב יִשְׁבֵּר וְכָל־כְּרִי־
עֵץ יִשְׁטָף בַּמַּיִם: יִג וְכִי־יִטְהַר הַזֹּב

יְהִי תַּחְתּוֹתָיו יְהִי מִטְמֵא
עַד רְמֵשָׁא וְדִיטוֹל יִתְהוֹן
יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹתָיו וַיִּסְחֵי
בַּמַּיָּא וְיְהִי מִטְמֵא עַד
רְמֵשָׁא: יֵא וְכָל דִּי יִקְרַב
בִּיה דְּזִבְנָא וַיְדוּהִי לֹא
שִׁטָּף בַּמַּיָּא וַיִּצְבֵּעַ
לְבוּשׁוֹתָיו וַיִּסְחֵי בַּמַּיָּא
וְיְהִי מִטְמֵא עַד רְמֵשָׁא:
יֵב וְכָאן דְּחֲסָף דִּי יִקְרַב
בִּיה דְּזִבְנָא יִתְבַּר וְכָל
מָאן דְּאֵעִי שִׁשְׁטָף בַּמַּיָּא:
יֵג וְכִי יִטְהַר דְּזִבְנָא

רש"י

אבן עזרא

המעתיקים (טז): י בכל אשר יהיה תחתיו.
תחת המרכב יטמא טומאה קלה (יז) [ד].
ומוטאת הנושא אותם יותר חמורה (יח) [ה]:
יא וידיו לא שטף במים. היה נראה לנו
כי כל מאכל והדומה לו שיגע בו הזב,
והנניעה היא בידים (יט) וידיו שטופות איננו
טמא, בעבור שלא נגע במקום הזוב, רק
כאשר ראינו כל אבותינו פירשו וידיו בנופו
קבלנו דבריהם (כ) [ו] ועל דרך הפשט כי
כל טהור שיגע בו הזב וידיו שטופות (כא)
הוא יטמא ולא בנדיו, ואם לא היו שטופות
יטמאו בנדיו, וזה כמו הנוגע בכל אשר

אליו"ט (כג), טמא טומאת מושב (נג) (יד):
(י) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו.
של זב (כד), זב ולימד על המרכב שיהא
הנוגע בו טמא, ואין טעון כבוס בגדים
והוא חומר במשכב מצמרכב (טו): והנושא
אותם. כל החומר בענין הזב זזבו ורוקו
ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב,
משאן (כה) מטמא אדם לטמא בגדים (כו) (טז):
(יח) וידיו לא שטף במים. בטור שלא
טבל מטומאתו (כז), ואפילו פסק מזובו
וספר שצעה ומחוסר טבילה מטמא בכל
טומאותיו וזה שהוליא הכתוב טבילת גופו של זב בלשון שטיפת ידים ללמדך שאין ציח
הסתרים טעון ציחת מים אלא חזר הגלוי כמו הידים (כח) (יז): (יב) וכלי חרש
אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו' כדאיתא בת"כ (יח), עד חיזהו
מגעו שהוא ככולו (כט), הוי אומר זה היסטו (ל) (יט): (יג) וכי יטהר.

קרני אור

יהל אור

סס זכר, ולא אמר כנוגע זוב, פי' שצריך שיגע בנשד
דוקא בלא חמצוי, פיין (ספרא) ובכחוס"מ סס:
[ד] ודעת ר"ל (ספרא) תהיו של זב, וכן אמרו סס
יכול חמתיו של מרכב וכו' ועיין רש"י: [ה] ומבואר
(ספרא) שמשא מטמא אדם לטמא בגדים, ועיין רש"י:
[ו] ומה שטוביא הטבילה בלשון שטיפת ידים דרשו (ספרא)
"מש ידיו בנראס, פרט לבית הסתרים" פי' שא"צ לטבול
רק מקומות המגולים מגופו כדוגמת הידים לא ציח הסתרים ועיין רש"י ו"ל וברפב"ן:

(טז) ומה שאמר המרכב זה"ל הידיעה מבואר בספרא,
היינו המיוחד רק לרכיבה, עיין רש"י ו"ל: (יז) ר"ל שאינו
מחויב רחילת גופו וכבוס בגדים: (יח) שצריך כבוס
בגדים ורחילת גופו: (יט) כי הידים הם העוסקות:
(כ) וכ"ה (סס"ז) ד"ל וידיו זה גופו, שנאמר הית
ידך (ישעי' נו י) כלומר הית עלמך: (כא) פי' וידי
רק מקומות המגולים מגופו כדוגמת הידים לא ציח הסתרים ועיין רש"י ו"ל וברפב"ן:

מנחת יהודה

מקורי רש"י

כב) ואטפעל: כג) מפני שחזא יושב עליו: כד) ולא תחת
של מרכב והסוך לו אלא אוב קאי, כלומר שנגע במרכב
שחיה תחתיו של זב, ופסא ואינו טעון כבוס בגדים:
כס) ובז"ל "המרכב והמושב שיחא משאן": (כו) פי' שלענין
הנראה טען רחיצה, ובקרושין כ"ה א', סח בשרו מאבראי, אף כל מאבראי, ועיין תו"ש (מקנאות פ"ח
ס"ה) ד"ה אבל פסאה: כט) "בכולו" גרסינן בב"ה (הזכרון): (ל) פי' שנתנינו והוספנו בגלו סכה הזב שאעפ"י
שלא

(יד) סס, ילקוט סס: סו) ספרא: סז) ספרא: סח) ספרא:
(יז) ספרא, נדה ס"ו ב', קדושין כ"ה א', ילקוט מקס"ט,
פס"ז: (יח) פיין ספרא: (יט) ספרא:
משא כולם שוים שהנושא אותם יכבס בנדיו: (כו) ואזכ קאי: (כח) נדה סו ב) מה ידיו הנראים, אף כל גופו
הנראה טען רחיצה, ובקרושין כ"ה א', סח בשרו מאבראי, אף כל מאבראי, ועיין תו"ש (מקנאות פ"ח
ס"ה) ד"ה אבל פסאה: כט) "בכולו" גרסינן בב"ה (הזכרון): (ל) פי' שנתנינו והוספנו בגלו סכה הזב שאעפ"י
שלא

מִזֹּבְבוֹ וְכָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים
 לְטַהֲרָתוֹ וְכַבֵּם בְּגָדָיו וְרַחַץ בְּשָׂרוֹ
 בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר: י וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי
 יִקַּח לוֹ שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה
 וּבֹא לְפָנָי יִהְיֶה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד וּנְתַנֶּם אֶל־הַכֹּהֵן: טו וְעָשָׂה
 אֶתֶם הַכֹּהֵן אֶחָד הַטָּמֵא וְהָאֶחָד
 עֹלָה וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנָי יִהְיֶה
 מִזֹּבְבוֹ: ס שְׁשֵׁי שְׁבִיעֵי כִשְׁהֵן מַחֻבְרִין מִן וְאִישׁ
 כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַּת־זֶרַע וְרַחַץ
 בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־
 הָעֶרֶב: י וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־
 יִהְיֶה עָלָיו שְׁכַבַּת־זֶרַע וְכַבֵּם בַּמַּיִם
 וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: יח וְאִשָּׁה אֲשֶׁר

מדוביה וימני ליה שבועא
 יומין לדכותיה ויצבע
 לבושהו ויסחי בשריה
 במי מבויע וידפי:
 י וביומא תמינאה יסב
 ליה פרתין שפנינין או
 תרין בני יונה ויתי לקדם
 לתרע משפן זמנא
 ויתנינון לכהנא: טו ויעביד
 יהוון פהנא חד חטאתא
 וחד עלתא וכפר עלוהי
 פהנא קדם י מדוביה:
 טו וגבר ארי תפוק מניה
 שכובת זרעא ויסחי
 במיא ית כל בשריה ויהי
 מסאב עד רמשא: י וכל
 לבוש וכל משך די יהי
 עלוהי שכובת זרעא
 ויצטבע במיא ויהי
 מסאב עד רמשא:
 יח ואתתא די ישכוב גבר
 יתה שכובת זרעא ויסחון
 במיא ויהון מסאבין עד

רשי

אבן עזרא

יהיה תחתיו (כג): יג לטהרתו. טיזם כשיפסוק (ל) כ: שבעת ימים לטהרתו.
 טהרתו (כג), והקרבת עולה וחטאת, בעבור שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה, שלא
 כי הזוב מוסר על עון (כד) [ז]: טז כי
 תצא ממנו. שלא קרצונו (כה) [ח]: שכבת זרע. כמו שכבת הטל (שמות טז יד) סגורת
 מי ישכוב (איוב לח לז) (כו) [ט] היה נראה לנו שצריך רחיצה הבגד או העור
 אם היה בו זרע לח או יבש, והאמת בדברי הקבלה (כו), והשלים דבר הזכר, ועתה

יהל אור

קרני אור

הזב שטופות: (כב) ודין זה אם נגע הטהור בהזב
 שידיו שטופות, שהוא טמא ולא בגדיו: (כג) מטומאת
 זיבה, והלמ"ד כלמ"ד הרה לזנוגים (ברא' לח כד)
 שפי' מזנוגים: (כד) ולריך קרבן לתת הודאה לשם
 שריפא אותו וטהרו, ולריך חטאת לכפר על העוון
 שלא יגרום לו עוד חולי: (כה) וכן פי' הח' ז"ל
 (ברא' לד א) על ותלא דינה, שפי' מעלמה, פיין
 ביאורי שם: (כו) וכן כתב הרד"ק בשרשיו ששכבת
 הטל ענין ירידה ושפיכה, ונכון להיות מזה שכבת
 זרע: (כו) שמטמאה כל זמן שהיא לחה, אבל לא
 שטמאה לעולם כ"ו שהיא לחה:
 יצישה, והוא כג' (שבת פו ב) שמטמאה לעולם כ"ו שהיא לחה:
 מנחת יהודה

מקורי רשי

מנחת יהודה

שלא נגע בו אלא גדרו טמא: (ל) פי' כשיפסוק מזובו, (כ) ספרא, נדס ל"ז ח', מגילה ט' א', ילקוט תקס"ט
 פס"ז

יִשְׁכַּב אִישׁ אֶתֶּה שְׁכַבְת־זָרַע
 וְרָחֲצוּ בַמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: פ
 יט וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה
 זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה
 בְּגִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגְעַ בָּהּ יִטְמָא עַד־
 הָעֶרֶב: כ וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עִדּוֹ
 בְּגִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב
 עִלָּיו יִטְמָא: כא וְכָל־הַנִּגְעַ בְּמִשְׁכַּבָּהּ
 יִכָּבֵס בְּגִדּוֹ וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמְא עַד־
 הָעֶרֶב: כב וְכָל־הַנִּגְעַ בְּכָל־כְּלִי
 אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עִדּוֹ יִכָּבֵס בְּגִדּוֹ וְרָחֵץ

רַמְשָׂא: יט וְאֶתְתָּא אַרְי
 תְּהִי דִּיבָא דָּם יְהִי דוּבָהּ
 בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּהִי
 בְּרִיחּוּקָהּ וְכָל דִּי־קָרַב בָּהּ
 יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא:
 כ וְכָל דִּי תִשְׁכַּב עִדּוֹהִי
 בְּרִיחּוּקָהּ יְהִי מְסָאב וְכָל
 דִּי תִתִּיב עִדּוֹהִי יְהִי
 מְסָאב: כא וְכָל דִּי־קָרַב
 בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצְבַּע קְבוּשׁוֹהִי
 וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב
 עַד רַמְשָׂא: כב וְכָל דִּי־קָרַב
 בְּכָל מְנָא דִּי תִתִּיב עִדּוֹהִי
 יִצְבַּע קְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי
 בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד

אבן עזרא

רש"י

יחל בנקבה, ופי' ואם על המשכב, הוא
 ישב על הכלי אשר תשב עליו (כה), והנה
 הכלי על המשכב או כלי על כלי (כט) על
 כן הטומאה קלה (כט*) [וי], ולא הזכיר
 באשה מרכב כי (בהמה) (ס"א בהווה) (ל)
 דבר הכתוב והמשפט אחר (ל"א): יט בבשרה.
 ערות האשה, וטעו הספרשים בבעל קרי את
 כל בשרו האבר לבד (ל"ב), והער כל (ל"ג):
 חן זוכה קרוי זוב לטמא, אלא ח"כ הוא חדוּס (כה):
 בגדתה. כמו ומתבל יגדוהו (כו), שהיא ממודה ממוגע כל חדוּס (לד): תהיה בגדתה.

יראה זוב, וכולן רלופין לב) (כא): (יח) ורחצו
 במים. גזרת מלך היא שתמא ראשה
 צביאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת
 זרע, שהרי מגע צית הסתרים הוא (לג) (כב):
 (יט) כי תהיה זבה. יכול מאחד מכל
 איבריה, ת"ל והיא גלמה את מקור דמיה כג),
 חן דם מטמא אלא הבא מן המקור כד):
 דם יהיה זובה בבשרה. חן זוכה קרוי זוב לטמא, אלא ח"כ הוא חדוּס (כה):
 בגדתה. כמו ומתבל יגדוהו (כו), שהיא ממודה ממוגע כל חדוּס (לד): תהיה בגדתה.

קרני אור

יהל אור

זרע שזיכה רחיו לכוריע ולהקים זרע, לחפוקי הוצא
 מאבר מת וכלי הרגשה (התופ"ת): [י] ורנה"ו השיג על
 הס' ז"ל בזה, ידעת ד"ל (ספרא) ואם על המשכב הוא,
 והטעם הוא לפי שהנוגע בכל שהוא על המשכב או על הכלי
 אשר הוא יושבת עליו הוא רביעי מן הזבה, ולפיכך הטומאה קלה, ואין צריך כבוס בגדים ורחיצת הגוף,
 אלא הנוגע במשכבה, או הנוגע בכל כלי אשר תשב עליו, הוא שלישי מן הזבה, ולפיכך צריך כבוס
 בגדים ורחיצת הגוף: (ל) וכן הוא בד"ק, ובבב"י, בהווה, ומלת צהמה הוא טעות, והכתוב דבר צהווה
 שדרכו של איש לרכוב: (ל"א) ואם יארע שתרכב דינה כאיש: (ל"ב) כי כתוב ורחץ את כל בשרו, שר"ל האבר
 לבדו, וטעותם בעבור הפי' מכשרו (פ' ב') שהוא כינוי לערות הזכר, ופי' גם את כל בשרו על ערות
 אבר האיש לבד: (ל"ג) וזה ראייה שטעו כי שם כתוב כל בשרו, וזהו וודאי כל גופו, לא האבר לבד:

(כה) ולא על האדם הנוגע: (כט) או הכלי
 הוא על הכלי אשר היא יושבת עליו: (כט*) שלה
 הצריך זו רחיצה במים כמו האדם הנוגע שאמר
 יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב, והטעם הוא לפי שהנוגע בכל שהוא על המשכב או על הכלי
 אשר הוא יושבת עליו הוא רביעי מן הזבה, ולפיכך הטומאה קלה, ואין צריך כבוס בגדים ורחיצת הגוף,
 אלא הנוגע במשכבה, או הנוגע בכל כלי אשר תשב עליו, הוא שלישי מן הזבה, ולפיכך צריך כבוס
 בגדים ורחיצת הגוף: (ל) וכן הוא בד"ק, ובבב"י, בהווה, ומלת צהמה הוא טעות, והכתוב דבר צהווה
 שדרכו של איש לרכוב: (ל"א) ואם יארע שתרכב דינה כאיש: (ל"ב) כי כתוב ורחץ את כל בשרו, שר"ל האבר
 לבדו, וטעותם בעבור הפי' מכשרו (פ' ב') שהוא כינוי לערות הזכר, ופי' גם את כל בשרו על ערות
 אבר האיש לבד: (ל"ג) וזה ראייה שטעו כי שם כתוב כל בשרו, וזהו וודאי כל גופו, לא האבר לבד:

מנחת יהודה

מקורי רש"י

וזהו שהרת דמים, לא שהרת פומאה, וזהו אף שאינו
 פהור עדיין: (ל"ב) פי' שלא תהא שומאה מפסקת בנייהן,
 ואם יראה קרי באחד מהם אינו עולה מהמנין: (ל"ג) ומגע
 בית הסתרים לא שפיה טגע לענין פומאה: (ל"ד) ר"ל כי
 גרה

כס"ו: (כא) ספרא, ועיין נדה ס"ח ב': (כב) ספרא,
 נדה מ"א ב': (כג) למטה כ' י"ח: (כד) ספרא, נדה י"ז
 ב': (כה) עיין (ספרא תוריע, י"ב ו') שדמים הרבה טמאים
 בה, ופיין נדה י"ט א': (כו) איוב י"ח י"ח:

בַּמִּים וַיִּטְמָא עַד-הָעֶרֶב: כַּג וְאִם עַל-
הַמִּשְׁכָּב הוּא אִו עַל-הַכִּלִּי אֲשֶׁר-
הוּא יִשְׁבֶת-עָלָיו בַּנֶּגְעוֹ-בּו יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב: כַּד וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ
אֶתָּה וְהָיִי נִדְתָּה עָלָיו וַיִּטְמָא
שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-
יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: ס כִּה וְאִשָּׁה כִּי-
יִזְבֵּזֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-

רַם שָׂא: כַּג וְאִם עַל
מִשְׁכַּבָּא הוּא אִו עַל מְנָא
דִּי הוּא יִתְבָּא עֲלוּהִי
בַּמִּקְרָבִיָּה בִּיהִי יְהִי
מִסָּאב עַד רַמְשָׂא: כַּד וְאִם
מִשְׁכַּב יִשְׁכַּב גְּבֵר יִתָּה
וְהָיִי רִיחֻקָּה עֲלוּהִי וְיְהִי
מִסָּאב שִׁבְעָא יוֹמִין וְכָל
מִשְׁכַּבָּא דִּי יִשְׁכַּב עֲלוּהִי
יְהִי מִסָּאב: ס כִּה וְאִתְתָּא
אַרְי יְדוּב דוּב דָּמָה יוֹמִין
סְגִיִּין פְּלֹא עֵידֵן רִיחֻקָּה
אוֹ אַרְי תְּדוּב עַל רִיחֻקָּה

רש"י

אבן עזרא

אפילו לא ראתה אלא רחיה ראשונה לה (כז):
(כג) ואם על המשכב הוא. השוכב
או היושב על משכבה או על מושבה, אפילו
לא נגע בה, אף הוא צדק טומאה האמרה
במקרא העליון שטעון כבוד בגדים לו (כח):
על הכלי. לרבות את המרכב (כט):
בנגעו בו יטמא. אינו מדבר לו, אלא
על המרכב שנתרבה מעל הכלי, בנגעו בו
יטמא, ואינו טעון כבוד בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים לה (ל)
(אבל משאו מטמא אדם לטמא בגדים) (לט): (כד) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה
לרגלה (מ) לא, שאם בא עליה בחמישי לנדתה, לא יטמא אלא שלשה ימים כמותה (מא),
ת"ל וטמא שבעת ימים (מב), ומה ת"ל ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם
וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס לב: (כה) ימים רבים. שלשה
ימים (נג) : בלא עת נדתה. אחר שלאו שבעת ימי נדתה (מד) (לד): או כי

כד ואם שכב ישכב איש אותה. בלא
זדון. רק שוכב עמה בשוגג (לד), והנה באה
נדתה, והיתה עמו (לה) וזה טעם עליו (לו),
כי כרת יש על השוכב עם נדה בזדון (לז),
וכן הוא משפט הזבה (לה) ואם לא נזכר:
וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא. כי
הוא טמא טומאת שבעה וגם יטמא
אחרים (לט) [יא] ואם לא נכתב: כה ימים
רבים בלא עת נדתה. לכל אשה עתיה

יהל אור

קרני אור

(לד) וכד"ק, וכצ"ל, רק הוא שוכב וכו' פי' כעת
ששכב עמה היתה עהורה: (לה) ובעת השכיבה בעת
שהיתה עמו צהה נדתה: (לו) וע"י כך תבא דם
נדתה עליו: (לז) וזו השכיבה היתה בשוגג, כי לא
האיש השוכב עם הזבה: (לט) וגם יטמא המשכב אשר

שהאדם שהוא על משכבה או יושב על מושבה ג"כ טמא,
וטעון כיבוד, פי' רש"י וזימורני שם: [יא] וכ"ה (ספרות)
מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם
וכלי חרס, וכן פי' רש"י:

ידע שיארע לה כן, כי צהיתר שכב עמה: (לח) פי'
מנחת יחודה

מקורי רש"י

(כז) ספרא: כח) ספרא: כט) ספרא: ל) ספרא, כלים פכ"ג
מ"ג, פס"ו: לא) ספרא, נדה ל"ג א': לב) ספרא, נדה
שם: לג) ספרא, תנחומא א' ו', תנחומא ב' ע"ו, ויק"ר
פ"ט ה', ילקוט תקע"א: לד) ספרא, נדה פ"ג א' ו'
כז) ספרא: כח) ספרא: כט) ספרא: ל) ספרא, כלים פכ"ג
מ"ג, פס"ו: לא) ספרא, נדה ל"ג א': לב) ספרא, נדה
שם: לג) ספרא, תנחומא א' ו', תנחומא ב' ע"ו, ויק"ר
פ"ט ה', ילקוט תקע"א: לד) ספרא, נדה פ"ג א' ו'

נדה מנורת נדה, לשון מנודה, והוא תאר ביטני נפעל,
והגון הכתובה לסימן הבנין, ובמליא היה ראוי נדרה,
אלא שבדרך הלשון להתסיר נו"ן השרש בסו, לבלתי
ידח ממנו נדח (ש"ב י"ד י"ד), ונקראה כן, לפי שבני
אדם כרזיקין וכתאסין אותה בעת ההיא (רו"ה): (לה) מדויק
מהספר שיבא כהחלת הכאמר שהמספר היא דוקא, אפילו ראתה רק פעם אחת: (לו) פי' כ"א וכ"ב פי' הכחוב
דין הנגע במשכבה, או הנגע בכל כלי אשר חשב עליו שיכבם בגדיו, ועהה יפרש הכתוב אם הוא על המשכב
או על הכלי אפילו לא נגע בה פסא ג"כ וצריך כיבוד בגדים: (לז) זהו ענין אחר הכתיב יפרש בנגעי בו יטמא
עד הפרב, שזה מוסב רק על המרכב, שהנוגע במרכב אינו טעון כבוד בגדים: (לח) כי מרכב חלוק סגור כמשאו,
לא כן משכב ומושב שאין חלוק מגען כמשאן: (נט) כ"ה הגי' ברא"ם, פי' מה שאין כן במשא שהנושא המרכב טעון
כבוד בגדים כמו הנושא המשכב: (מ) ד"ל בשבילה, להיות נכנס לימי שהרה בשבילה, ויהיה שוה לה לטומאת
ולטהרה: (מא) כימים הנשארים מנדתה: (מב) ללמדך שאף אם בא עליה בשכייעי לנדתה, פסא שבעת ימים שלמים
רצופים: (נג) כיעוט ימים שנים, רבים שלשה: (מד) וזהו כל י"א יום אחר שכתבו עליה שבעת ימי נדתה, ואותן

י"א

כָּל יוֹמֵי דוֹב סְאוּבְתָהּ
 כְּיוֹמֵי רִיחֻקָּהּ תְּהִי
 מִסְאָבָּהּ הִיא : כּוּ כָּל
 מִשְׁכַּבָּהּ דִּי תִשְׁכַּב
 עֲלוּהִי כָּל יוֹמֵי דוֹבָהּ
 כְּמִשְׁכַּב רִיחֻקָּהּ יְהִי לָהּ
 וְכָל סְנָא דִּי תִתֵּב עֲלוּהִי
 מִסְאָב יְהִי כְּסוּאֲבַת
 רִיחֻקָּהּ : כּוּ וְכָל דִּיקְרַב
 כְּהוֹן יְהִי מִסְאָב וַיִּצְבַּע
 לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא
 וַיְהִי מִסְאָב עַד רַמְשָׂא :
 כח וְאִם דְּכִיַּאת מְדוּבָהּ
 וְתַמְנֵי לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין
 וּבְתַר כֵּן תִּדְבִּי: כַּסּוּבִיּוּמָא
 תְּמִינָאָה תִסַּב לָהּ תִרְתִּין
 שְׁפִינִין אִו תְּרִין בְּנֵי
 יוֹנָה וְתִתִּי יִתְהוֹן לֹות
 כְּהִנָּא לְתַרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:
 ל וַיַּעֲבִיד כְּהִנָּא ית חַד
 חֲטָאָתָא וַיִּת חַד עֲלָתָא
 וַיִּכְפֹּר עֲלָהּ כְּהִנָּא קָדָם
 יי מְדוּב סְאוּבְתָהּ :

רש"י

נְדָתָהּ אִו כִּי־תִזוּב עַל־נְדָתָהּ כָּל־
 יְמֵי זוּב טְמֵאתָהּ כִּי־יְמֵי נְדָתָהּ תִּהְיֶה
 טְמֵאתָהּ הוּא : כּוּ כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־
 תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זוּבָהּ כְּמִשְׁכַּב
 נְדָתָהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־
 תִּשָּׁב עָלָיו טְמֵא יִהְיֶה כְּטְמֵאת
 נְדָתָהּ : כּוּ וְכָל־הַנּוֹגַע בָּם יִטְמֵא
 וְכַבֵּם בְּגַדְיֹו וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְטִמֵּא עַד־
 הָעֶרֶב : כח וְאִם־טְהַרָה מְדוּבָהּ
 וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר
 תִּטְהַר : שְׁבִיעֵי כַּסּוּבִיּוּם הַשְּׁמִינִי
 תִּקַּח־לָּהּ שְׁתֵּי תִרְיִם אִו שְׁנֵי בְּנֵי
 יוֹנָה וְהִבִּיֵּאתָ אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־
 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד : ל וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן
 אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד
 עֲלָהּ וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לְפָנָי יִהְיֶה

אבן עזרא

תזוב. אח שלשת הימים הללו: על נדחה. ידועות (מ) או יארע לה זוב על נדחה (מא):
 מופלג מנדחה יום אחד (מה) לה, זו היא כמז והביאה אותם. פלרע והיא פלה זרה (מב):
 זבה, ומשפטה חרוץ בפרשה זו, ולא כדת הנדה, סזו טעונה ספירת שבעה נקיים
 וקרוב, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדחה בין
 רואה, בין שאינה רואה, ודרשו בפרשה, זו יאל יום שבין סוף נדה לתחלת נדה,
 שכל שלשה רלופין שתראה באתד עשר יום הללו תהא זבה (מו) לו):

יהל אור

ישכב עליו: (מ) ויש להם ווסת קבוע, ואם תראה זוב דמה ימים רבים: (מב) וכ"כ הרד"ק במכלול,
 כלל עת נדחה, שאז כח מזד חולי ופיפוש הדמים: וז"ל כל בנין הפעיל מלעיל, ושנים יוצאים מן הכלל
 (מא) לאמר אגמרו ז' ימי נדה חרחה עוד דם ויאז מלרע, והכדילה הסרכת (שמות כו לג) והביאה

מקורי רש"י

מנחת יהודה

לח) ספרא, מיס עס ילקוט מקס"ט פס"ו: לו) ספרא, י"א יום נקראו ימי זיבה, כלומר שהיכול להיות בהם זבה
 אם תראה ג' ימים רצופים, וצריכה שבעה נקיים וקרוב:
 פס-זכ"ה (ספרא) אין לי אלא ספרא לנדחה מופלג מנדחה מנין וכז': (מ) ופי' הכתוב לפי המשמ, שחוללה אחר,
 שאם

מִזֹּב טְמֵאתָהּ : מִפִּטִּיר לֹא וְהִזְרַתֶּם
 אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְמֵאתֶם וְלֹא
 יָמְתוּ בְטֵמֵאתֶם בְּטֵמֵאם אֶת־
 מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכֶם : לִבְזֵאת תִּזְרַת
 הַזֹּב וְאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתִּי־זֶרַע
 לְטֵמֵאת־בָּהּ : לִגְוִהָה וְהִדֹּה בְנִדְתָהּ
 וְהִזֹּב אֶת־זוֹבוֹ לְזִכָּר וְלִנְקָבָה וְלֵאִישׁ
 אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טֵמֵאתָהּ : פ פ פ

לא וְתִפְרֹשׁוּן יַת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מִסּוֹאֲבַתְהוֹן וְלֹא
 יָמוּתוּן בְּסוֹאֲבַתְהוֹן
 בְּסוֹאֲבֵיהוֹן יַת מִשְׁכְּנֵי דִי
 בְּיָגִיהוֹן : לִב דָּא אֲוִרִיתָא
 דְדוּבְנָא וְדִי תִפּוֹק מִגִּיהָ
 שְׂכוּבַת זֶרַע לְאֶתְהָאָבָא
 בָּהּ : לִגְוִדְסָא וְלִבְתָּא
 בְּרִיחֻקָּה וְלִדְדָאִיב יַת
 דוּבִיָּה לְדִכְר וְלִנְקָבָא
 וְלִגְבֵר דִּי יִשְׁכּוּב עִם
 מִסּוֹאֲבַתָּא :

צ' פסוקים . עיד'ו סימן : ומפטרין וארבעה אנשים במלכים ב' סי' ו' .
 אבן עזרא

רש"י

(לא) והזרתם אין נזירה חלל פרישה (מו) לו),
 וכן נזרו לחור לח) מח), וכן נזיר לחיו (לפ):
 ולא ימותו בטומאתם. הרי הכרת של מטמא
 מקדש קרוי מיתה מה*) (ט): (לכ) זאת
 תורת הזב. בעל ראייה אחת, ומהו
 תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע,
 הרי הוא כבעל קרי טמא טומאת
 ערב (מט) בא): (לג) והזב את זובו. בעל שתי
 ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת
 למעלה (כ) (כב): חסלת פרשת מצורע
 או נדה (כא): חסלת פרשת מצורע

לא והזרתם. יש מפרשים בו והזרתם
 בחסרון ההיא (מג), וזה לא יתכן, כי הה"א
 איננו סאותיות המטך, כי לא יהיה נח נעלם
 כי אם בסוף המלה (מד) רק פירושו כמו
 וינזרו מקדשי בני ישראל (למטה כב ב)
 בעין והרחקתם (מה), ומסנו נזיר שהרחיק
 נפשו מתאות העולם, ומשקלו והפלתם את
 הארץ (יחו' סה א) (מו), כי הנז"ן מובלע
 בדגוש (מז): בטמאתם, בעבור טומאתם
 ופירושו בטמאם את משכני (מה): לב למטמא
 בה. שמצוה היא שישב טמא (מט) ועוד
 אפרש זה (נ): וטעם לזכר. פירושו זאת
 תורת הזב: וטעם עם טמאה. זבה

אור

את הארץ, וכ"ה ביהו' שם: (מו) כי שרשו נפל,
 והנז"ן מובלע בדגש הפ"א: (מה) כי חס יכולו אל
 מקדשי בטומאתם יתחייבו מיתה: (מט) ואז לא יטמא
 את משכני: (נ) עיין למטה יח כ מה שפי' על לעמלה
 בה: (כא) וחטמא את בעלה טומאת שבעה, וכד"ק,
 חסרים הששה תיבות, וטעם עם טמאה וכו':

מקורי רש"י

תנחומא ח' ו' ופ' ילקוט שם פס"ו: לו) ספרא:
 לח) ישעי' ח' ד': לפ) ברא' מ"ט כ"ו: ט) ספרי חקת
 פי' קכ"ט: טא) ספרא, נדס ל"ד ז', ועיין רש"י פסחים
 ס"ז ב' ד"ט, זכ"י ילקוט שם: טב) ספרא:

והנה לפי דעת חז"ל יש י"א יום בין נדה לנדה, וסופרת בתחלה שבעה, והן ימי נדה, ואם תראה ג' ימים בי"א יום
 שלא תריהן בין סמוכין לימי נדתה בין מופלגין הרי היא זבה: (עז) וכ"ה (ספרא) אין נזירה אלא הפרשה, ודגש עי"ן
 העל מורה על חסרון גון השרש, כי שרשו נזר: מה) אין טונתו שאמר וכן נזרו אחר, שיחיו שניהם לשון אחד אך
 קצוץ בו ששניהם מיסוד אחד הם, סגורת נזר, לשון פרישה, אלא שתיבת והזרתם הוא מבנין הפעיל ע"ט הנשקם, ותיבת
 נזר"ל מבנין הקל ע"ט ולא יבולגו, (רוו"ה): מה*) רש"י ז"ל יתק, כאן יאמר בטומאת מקדש מיתה, ובבסרבר
 י"ט יג יאמר שטומאת מקדש בכרת, וכרת הוא חמור, שהוא ובניו נכרתים, לכן פי' כאן שתכרת של מטמא מקדש קרוי
 כיתה, א"כ הכל הוא (דבק טוב) וכ"ה (ספרי חקת פי' קכה) ללמד שמיטה היא כרת וכרת היא כיתה: מט) לפי הפשט
 חור פה התורות וההלכות שהתבארו בפרשה זאת ויפרש שהזב בעל ראייה אחת והוא זכ הקל דומה עם רואה קרי
 שטמא טומאת ערב, שטובל בו ביום וכשהעריב שמשו שהור: (כ) ובין זכר בין נקבה, דיניהם שזה שחייבים בכרבן:

לוחם (כאן): (מג) כמו והזרת (שמות יח
 כ) ושרשו "זכר": (מד) ולא חטה בהמלע תיבה לעולם:
 (מה) ושרשו נזר, כמו מן נגש, נפה נאמר והנשתם
 והפחתם אותו (מלאכי ח' יג) כן נאמר מן נזר
 והזרתם, ונז"ן השרש נבלע בדגש הזי"ן, וענינו כמו
 והנזרתם, והוא כעין הרחקה: (מו) ל"ל ובהפילכם
 מנחת יהודה

שאם חזק בעתה הרגיל מטמא נדה (פ' יט) ועתה אפר
 שאם תראה בלא עת נדתה, שאז בא מצד חולי וכוונתה
 ופוש הרמים היא זבה לענין קרבן, ובה שנוכל לומר
 שאם זב טמנה סמוך לימי נדה, אין זה מעפוש הדם לכן
 הוסיף על נדתה שאף סמוך לנדתה מטמאה (התורה"ט),
 והנה לפי דעת חז"ל יש י"א יום בין נדה לנדה, וסופרת בתחלה שבעה, והן ימי נדה, ואם תראה ג' ימים בי"א יום
 שלא תריהן בין סמוכין לימי נדתה בין מופלגין הרי היא זבה: (עז) וכ"ה (ספרא) אין נזירה אלא הפרשה, ודגש עי"ן
 העל מורה על חסרון גון השרש, כי שרשו נזר: מה) אין טונתו שאמר וכן נזרו אחר, שיחיו שניהם לשון אחד אך
 קצוץ בו ששניהם מיסוד אחד הם, סגורת נזר, לשון פרישה, אלא שתיבת והזרתם הוא מבנין הפעיל ע"ט הנשקם, ותיבת
 נזר"ל מבנין הקל ע"ט ולא יבולגו, (רוו"ה): מה*) רש"י ז"ל יתק, כאן יאמר בטומאת מקדש מיתה, ובבסרבר
 י"ט יג יאמר שטומאת מקדש בכרת, וכרת הוא חמור, שהוא ובניו נכרתים, לכן פי' כאן שתכרת של מטמא מקדש קרוי
 כיתה, א"כ הכל הוא (דבק טוב) וכ"ה (ספרי חקת פי' קכה) ללמד שמיטה היא כרת וכרת היא כיתה: מט) לפי הפשט
 חור פה התורות וההלכות שהתבארו בפרשה זאת ויפרש שהזב בעל ראייה אחת והוא זכ הקל דומה עם רואה קרי
 שטמא טומאת ערב, שטובל בו ביום וכשהעריב שמשו שהור: (כ) ובין זכר בין נקבה, דיניהם שזה שחייבים בכרבן: